

№ 18 (227) 2 траўня 2001 г.

НАША НІВА

Заснаваная ў 1906. Адноўленая ў 1991. Выходзіць у панядзеўкі

ПЕРШАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ГОД БЫКАВА

Польскі ПЭН-клуб мае вылучыць беларускага пісьменніка на атрыманьне Нобэлеўскай прэмii

Усе ранейшыя размовы пра вылучэнне кандыдатуры Васіля Быкава на атрыманьне самай прэстыжнай літаратурнай прэмii съвету былі неафіцыйнымі. Думка чытчачоў ці крытыкаў, нават самых прызначаных, мала значыць для Нобэлеўскага камітэту. Згодна з традыцыйнай, афіцыйных кандыдатаў могуць вылучаць толькі нацыянальныя ПЭН-клубы — незалежныя асацыяцыі пісьменнікаў.

Вылучыць кандыдатуру аўтара "Знаку бяды" і "Сыцяни" бярэцца сёлена польскі ПЭН-клуб. Афіцыйнае разшынне пра гэта маюць прыніцаць у Варшаве ўлетку. Дзеля гэтага на Бацькаўшчыну мае прыехаць Чэслаў Мілаш, нобэлеўскі ляўрэат 1980 г. Цікава, ці далучачца да просьбы палякаў расейскія ды нямецкія пісьменнікі.

Гэтая прэмія стала б прызнаннем краіны і нацыі, якія сёняні ў съвеце больш вядомыя хамствам і беззаконнем. Лукашэнкі, разваленай эканомікай і паталігічнай інтэграцыяй з Расеяй.

Мікола

Гуртам бацькі не паб'еш

"Кааліцыя пяцёх" мае сэнс, калі прэтэндэнты абавязуюцца зъняць свае кандыдатуры на карысць аднаго, які называе найбольш подпісаў

25 красавіка Уладзімер Ганчарык, Сямён Домаш, Павал Казлоўскі, Сяргей Калякін і Міхаіл Чыгір заявілі, што будуть каардынаваць дзеяніні падчас перадвыбарнай кампаніі. Заўтра яны маюць правесці супольную прэс-конферэнцыю.

У сумеснай заяве "група кандыдатаў" выклала свае асноўныя задачы і прынцыпы: вывад краіны з заляжнога крэзысу, пад'ём нацыянальнай эканомікі на аснове распрацаванай супольнай праграмы, што прадугледжвае эфектыўнае выкарыстаныне геапалітычнага становішча Беларусі, стварэнне спрыяльных умоваў для вытворчасці, інвестыцый, развіція ўсіх форм аўласнасці. У дакументе гаворыцца, што перамога на прэзыдэнцкіх выбарах неабходная для «реальнага павышэння дабрабыту людзей, пераадолення беднасці і галечы, надзейнай сацыяльнай абароны пэнсіянэрў, інвалідаў, чарнобыльцаў, навучэнцаў, дапамогі сям'і; забесьпячэння праву і свабоду грамадзянам; належнай барацьбе са злачыннасцю; ліквідацыя чыноўніцкага самавольства і карупцыі, пераследу іншадумцаў; рэабілітацыі незаконна асуджаных, устанаўлення вінаватых у зынкнені людзей». Палітыкі абвесцілі, што яны гатовыя ўмацаваць мясцовыя Саветы і органы самакіравання, што верне ўладу народу. У праграме блёку гаворыцца, што яе реал-

изація прывядзе да развязанія ўзаемага гаднага супрацоўніцтва з Расеяй «у Саюзе дзізвюх суворэнных дзяржаваў», да ўсталяваныя добрых адносін з краінамі Эўропы і ўсяго съвету, пераадolenыя міжнароднай ізolation Беларусі. Пад гэткімі задачамі мог бы падпісацца і Лукашэнка. Такім чынам, можна лічыць, наша грамадзтва парадаксальным чынам наблізілася да дасягнення нацыянальнага кампрамісу ў бачаныні прырытэтай свайго развязанія. На паперы, прынамсі... Рэальны ж дзеянін новага прэзыдэнта — хто бы ім не стаў — будзе далёкім ад «праграмных заявў». Тому мы й будзем выбіраць аднаго з кандыдатаў не па ягоных словам, а па справах. Балазе кожны з іх — і Домаш, і Казлоўскі, і Лукашэнка — справаў за жыццё зрабіў шмат.

Стварэнне «шырокай кааліцыі»

У інтэрвю Радыё Рацыя намесьнік старшыні БНФ Вячаслав Січук заявіў, што не разумее палітыкай «кааліцыі пяцёх», якія ўключылі у сумесную заяву пункт пра развязаніе «Саюзу Расеі і Беларусі». «Я лічу, што ніводзін з тых, хто падпісае такі зварот, не можа быць кандыдатам у прэзыдэнты, якога падтрымае партыя БНФ», — заявіў ён.

АМЭРЫКА ГАТОВАЯ ВЯШЧАЦЬ НА БЕЛАРУСЬ ПА-НОВАМУ

Са старшынём Камітэту кіраўнікоў замежнага радыёвяшчання ЗША
Маркам Натансонам гутарыць Сяргей Шупа

Сяргей Шупа: Сярод слухачоў Вашага радыё ва ўсіх куткох съвету, напоўна, былі розныя вядомыя людзі...

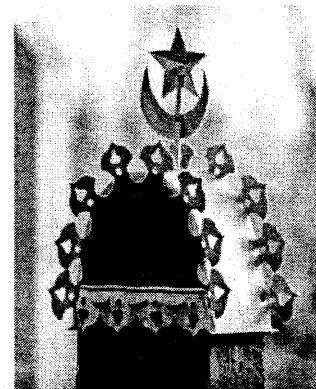
Марк Натансон: Вось прыклад, які нагадвае мне цяперашнюю сітуацыю ў Беларусі. Адно з наймаднейшых уражанын, якія я меў у канцы мінулай году, гэта калі Нэлсан Мандэла на прыватнай аўдзенцы ў Злучаных Штатах падараў мне самароны радыёвяшчання ЗША (BBG). Камітэт канцэрнавае ўсё ўрадавае неваеннае міжнароднае вяшчанне Злучаных Штатаў, а менавіта дзеянасць пляці служба: Голос Амэрыкі, Радыё Свабоднае Эўропа/Радыё Свабода, Радыё і TV Марці, WORLDNET Тэлевізію, Радыё Свабоднае Азія. Продкі М.Натансона жылі ў Баранавічах.

Працяг на старонцы 4.

т э м а н у м а р у Расшыфраваны Кітаб

У паспалітай сівядомасці Беларусь — чиста хрысціянскі край. Ды побач з Беларусіяй Уніяцкай, Праваслаўнай і Каталіцкай заўжды існавала Мусульманская Беларусь. Мусульманскія мігранты стаўгэздзямы ўліваліся ў беларуское насельніцтва, паложалі яго сваімі нормамі і лютасцю (як цяперашнія «хачыкі»), прымалі ягоныя мову і культуру (як цяперашнія), жаніліся з беларускамі, захоўвалі веру і звязаныя з ёй абрацы (як цяперашнія). Вялізны корпус беларускамоўных тэкстаў, записаных арабскай графікай, ляжыць пластом у бібліятэках і прыватных архівах: амаль ніяма

спэцыялісту, здольных расчыць іх. Нават сярод сёньняшніх беларускіх татараў.

За расшыфровку Кітабаў узяліся Сяргей Богдан ды Вячаслав Гушча, менскія студэнты, што спэцыялізуюцца ў ўсходніх мовах. Яшчэ дзесяць гадоў таму гэткае было немагчыма, бо аддзяленыя арыенталістыкі адкрыліся ў менскіх універсітэтах толькі пасля завяёвы Беларусія незалежнасці.

Пра Мусульманскую Беларусь, Аліф і Расшыфраваны Кітаб — на старонках 6–8.

Нязлосны дзень

У Менску на маёку ў парк Горкага сабралася з тысячу чалавек пад самымі стракатымі сцягамі й лёунгамі. Сярод іх былі й кандыдаты прэзыдэнты Уладзімер Ганчарык, Павал Казлоўскі і Сяргей Калякін.

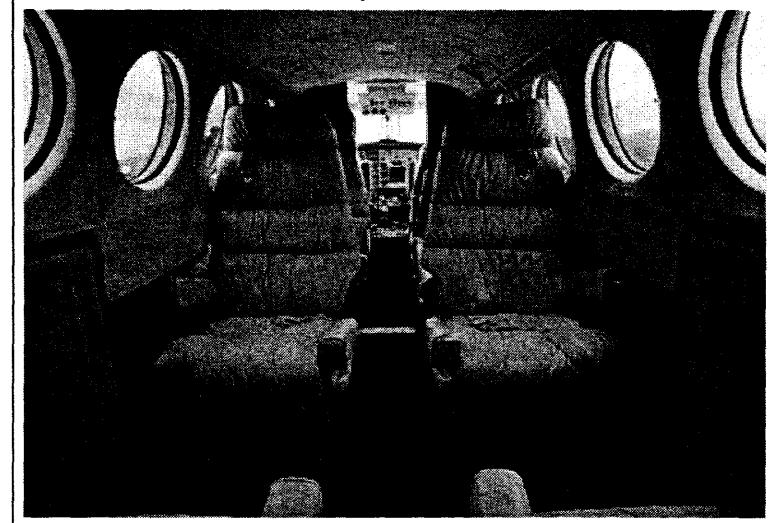
Працяг на старонцы 3.

Проза летніх дарог

З гэтага нумару цэлае лета ў «Нашай Ніве» штотыдзень — новае апавяданье. У далёкі і блізкі падарожжы бярэце з сабой «Нашу Ніву» — і чытайце.

У гэтым нумары — апавяданье Адама Глёбуса «Менскія вар'яты».

Старонка 10.

Всёй краіны

Альшаны (Століншчына).
У адзін Volkswagen улазіць 8 мяхоў з гуркамі

Прапаў "Малыш"

Дэфіцыт дзіцячага харчавання ўжо каторы тыдзені адчуваюць астравецкія мачі. Яно зьнікла з дзяржаўных крамаў. Днямі, праўда, абязцаюць завезьці 160 кг з Ваўкаўску і разъмеркаваць па рэцэптах. Вось і нарадзі пасправубі дзіця — карміць няма чым.

Бацька, гроши!

Калі ўся краіна жыве абязанкамі па 100-даляровым заробак, то астравецкія настаўнікі глядзяць на гэта больш реалістычна. Но нават

Сартовы тыдзень
Нрадулі

Беларускія хакейсты будуць змагацца за 13—16 месцы на чэмпіянаце свету

Пасля паразы ад чэхаў 1:5 нашы праігралі і швайцарцам 2:5 ды пазбавілася ўсіх шанцаў на выхад з групы. Дакладней, з групы беларусы выйдзуть, аднак гуляць будуць за права захавання прапіскі ў вышэйшым хакейным дывізіёне.

Некалькі месяцаў таму беларусы зь цялкайсцю пераадолелі алімпійскую кваліфікацыю, цяпер — «прокол» у Ніямецчыне. У чым рэч? Сярэдні век беларускіх гульцоў — амаль 29 гадоў, 11-ці гульцам ідзе ўжо чацверты дзясятак. Аднак гэтыя хакейсты, нягледзячы на век, відаць, сапраўды зьяўляюцца цяпер найлепшымі, бо ня маюць рэальнай канкурэнцыі з боку маладых (Кальцоў ды Калюжны — шчаслівия выняткі).

Прыходзіць час, калі стары забан больш ня можа насыць ваду, а новы яшчэ не залеплены. Малафей у футболе апошнім часам добра паказвае, што, нават маючы гульцоў на два склады, трэба абкатаваць рэзэрвы, якія заўтра стануць асноўнай сілай. Мусіць быць трывалая пераемнасць паміж зборнымі — юніёрскай, моладзевай ды нацыянальнай. Інаж будзем ізноў дуць швайцарцам.

Зрабіцца самастойнымі суб'ектамі гаспадарання хакейным клубамі перашкаджадзіць ажэ, якака таксама ня мае грошай, але тым не менш хоча ўсё кантроліруюць. Так, як было ў СССР. Але ў Саюзу былі нафтадаліры, у Беларусі іх няма. Можна занядбাচь вялікі сад, але сабраць сякі-такі ўраджай. А можна даглядаць некалькі яблінай з тым жа вынікам. Пакуль мы гэлага не зразумеем — будзем бязь яблыкі.

У той жа дзень, калі беларусы праігралі швайцарцам (на трывох было заўважана колькі нашых заўзятараў), немаладая зборная Латвіі з падтримкай некалькіх тысячаў свіх заўзятараў перамагла амэрыканцаў 2:0.

Богусь Біятляненак

той мінімальны заробак улады ня ўстане выплаціць своечасова. Пе-рад мінулымі выходнымі на-стаўнікі, і то ня ўсе, атрымалі толькі аванс за сакавік. З астатнім папрасілі пачакаць. І як тут ву-чыць добрачу, съветламу...

Мар'ян Вянгроўскі, Астравец

Аўталаўкай Выгаднай

У красавіку Крычаўскі райсавет прыняў сэнсацийную пастанову. Цяпер кожны прадпрымальнік, каб мець права гандляваць, павінен плаціць 50% мінімалкі за адзін практойны дзень. Так, калі крама ці шапкі адчыненая ўсе 30 дзён у месяц, гаспадару давядзенца выкладаць 85500 рублёў. Раней гэткае права каштавала 7 мінімалак у месяц. Гандляваць з аўтамашынаў выгаднай — плаціш толькі 10% ад мінімальнага заробку. А замежна-му грамадзяніну, які пажадае ад-чыніць у Крычаве краму, гэта будзе каштаваць толькі... трох мін. заробкі. Таму некаторыя тутэй-шыя гандляры шукаюць магчы-масць атрымала расейскай паш-парты. Ні дзяржаўныя крамы, ні крамы любой іншай формы ўлас-насці новым зборам не абклада-юцца.

Аброк

Кожны крычаўскі калгаснік, у якога маеца карова, мусіць пра-даць дзяржаве на менш за 2000 л малака ў год. Цэны на малако нізкія, выплаты ўвесе час зат-рымліваюць. А здаваць малако людзі мусяць, інакш ім сена не дадуць.

Андрэй Кузьмін, Крычаў

І ацярпелая за Беларусь

18 красавіка ў Бабруйску на кан-цэрце гурту «Deviation» за ма-ханые бел-чырвона белым сця-гам затрымалі маладафрантаўца Андруса Дундукова. У ноч на 26 красавіка за рас-клейванне ўётак у Менску затрымо-валі Генадзя Банкевича, мужа і жонку Ра-бяновых. У Віцебску на 10 начаў па-садзіл Юрасія Карпава да Рамана Сала-ўяна за акцыю пратесту, зладжаную 26 красавіка. Усе апошнія чацвёра — сбры КХП-БНФ. У Салігорску падчас пікету пратесту з нагоды ўгодкаў Чарнобыльскай адукаціі Анатолія Лобана і Сяргея Супліма. 27 красавіка ў Магілёве за раздачу бюлетэню свайго арганізацыі былі затры-маны маладафрантаўцы Марына Кузь-міна, Ірына Царова, Андрэй Хоміч. У Горадні ўчора на першатравенскім мітынгу затрымалі лідэра тамтэйшай Маладога Фронту Вадзіма Сараччукова, Зымітра Іваноўскага з БНФ, кіраўніка ад-дзелу Моладзі АГП Уладзіміра Чырво-ненку, Святлану Нех з Маладой Грамады, Андрэя Сцяпуру з МФ, кіраўніка аддзела МГ Валанціна Аскірку, кіраўніка аддзела Народнай Грамады Міхала Пат-рэбу, а таксама Міхася Карневіча, Паўла Мажэйку, Валер'я Кісяля, Дзяніса Іваши-на, Дарку Яскевіч, Феліксі Гавіна, Міхася Айрапеяна, Андрэя Мялецкага, Вэр-ніку Быстрыцкую да шэч трох чалавекі. У Берасці на першатравенскім мітынгу за раздачу газеты «Рабочы» арыштавалі Улад-зіміера Вялічкіна і Кірылу Даньку.

12% беларусаў працуе толькі на сябе

Гарадзенская міліцыя выкрыла падпольную майстэрню па вытворчасці зброі.

Там знайшлі два самаробныя пісталеты, абрэз, патроны да рэвальвера і аўтамата Калашнікаў. Вытворчасцю займаўся 54-гадовы беспрацоўны, токар па спэцыяльнасці. Такіх майстроў, што зарабляюць усім, чым хочаш, — у краіне няма.

На Інтэрнэт-сайце беларускіх прафсаюзаў www.praca.by пры-водзіцца такія звесткі: з 9 990 200 жыхароў Беларусі пракацольных — 5 928 000 (59,3%). Эканамічна актыўнае насельніцтва, то бок тыя, хто працуе ці шукае працу — 4

542 000 (51%), з іх 104 000 (2,3%) — зарэгістраваныя на біржы працы беспрацоўныя. А восі эканамічна неактыўнае насельніцтва — тыя, хто можа працаўца, але не працуе і працы не шукае, складае 1 386 000 чалавек. Без навучэнцаў пракацольнага веку (530 000) і цяжарных жанчын (150 000) атрымліваеца 706 000 (амаль 12% ад пракацольнага насельніцтва), якія нідзе не працујуць, ня вучацца, не сядзяць з дзецемі ня шукаюць працы! Большасць з гэтых людзей займаюцца працай у «шэрых сактары» эканомікі або праства кримінальшчынай.

Б.Т.

Аміяк для кракадзіла

Уцечка аміяку прывяла да гібелі жыў-насці і багавіння ў стаўку Гарадзенскага заапарку. 25 красавіка атрута трапіла ў рабочую Гараднічанку з прадпрыемства «Гандальмаш». Эколагі спынілі працэс гальванікі, які і стаўся прычынай аварыі.

Канцэнтрацыя аміяку ў рэчыні была вельмі малая, таму ніякай шкоды Нёману, прытокам якой зьяўляеца Гараднічанка, ад гэтага ня будзе. Дырэктар Гарадзенскага заапарку Цэліна Пагерыла кажа, што на сёньня ваду ў заапарку пачысьцілі; птушкі, якія выжылі пасля аміячных ваннаў, адчуваюць сябе нормальна.

Мара Панікоўская

Супрацоўнікі Гомельскага рэгіянальнага агенцтва эканамічнага развіцця ўясцілі 300 гусяў. Акцыя праходзіла ў рамках практэктнага пасёлку Свяцілавічы, які ажыццяўляеца пры падтрымцы пасоўства Вялікай Брытаніі. Свяцілавічы знаходзяцца ў зоне высо-кае радыяціі. Жыхары пасёлку (600 сем'яў), працуяць у калгасе, зарабляюць міэрна, таму харчу-юцца радыяцыйнымі ягадамі, грыбами і дзічынай.

Згодна з ідэй практэкту, сем'і павінны пачаць гадаваць гусі, каб ужываць у ежу хаяць б чыстае ад радыяціі мяса. Пакуль агенцтва адбараць для працы ў практэкце 17 сем'яў — найбольш прадпрымальных і актыўных жыхароў. Канчатковая мэта практэкту — стварыць у Свяцілавічах каапэратару па развівадзеніі гусяў.

Паводле БелАПАН

Навіны гаспадарскія

За студзень-сакавік звыніліся паказынікі прымысловай вытворчасці, вырасла колькасць стратных прадпрыемстваў, а падаткавікі не дабралі ў бюджет краіны 80% заплянаваных грошай. Таму няма адкуль узяць сродкі на патрэбы сацыяльнай сферы (дзеля браку фінансаваныя ўжо скарачаюць нормы харчавання ў некаторых дамох-інтэрнатах). На мінімуме тыдні Ярмошын признаў: калі ў хуткім часе сильнай ў гаспадаркі на выправіца, дасягнучы сярэдніяга 100-даляровага заробку можна будзе толькі з дапамогай «друкаркі».

Навіны за тыдзень

На акцыі Задзіночання Беларускіх Студэнтаў «Падымі сабе стыгнэндю»

КАМВОЛЬНИЦЫ МІТЫНГАВАЛІ

Стыхійны мітынг працаўніц камвольнага камбінату адбыўся 27 красавіка ў Менску. 400 жанчын перакрылі рух на вул. Маякоўска-га. Яны патрабавалі своечасовай выплаты заробку. Свайго дабіліся пакуль супакоіліся.

МАТАРЫЗАВАНЫЯ ЛІЦЬВІНЫ

У Жодзіне кааліцыя «Маладыя Ліцьвіны» правяла байкерскі прабег, прысьвячаны 15-годдзю Чарнобыльскай катастрофы, у якім узялі ўдзел 10 матацылісту. Удзельнікі наладайлі ў розных месцах з пікеты, на якіх здымалі украінскіх габрэй і фашысткі, былі засыпаны конскім яблыкамі. Спатрабілася гэлага добра, бадай, ня менш за тону.

Сяргей Краўцоў, Горадня

А зе варта быць

Арлоў і Бартосік

3 траўня ў 19.30 у горадскім Доме культуры адбудзеца прэзэнтацыя кнігі «Ладзіміра Арлова «Адкуль наш род» з удзелам барда Зымітра Бартосіка.

Паводле БелАПАН

НА ПАДУШЦЫ ДОБРА ЕХАЦ

«Свірская суднаверф» (пад Пецярбургам) пабудавала ўжо трэці катэры на паветранай падушцы клясы «Гепард» для беларускіх памежнікаў. Усяго, згодна з канрактам, расейцы пабудуюць 5 катэраў, кожны з якіх каштует каля 20 тыс. даляраў, для аховы рэчак на мяжы з Украінай і Латвіяй. Да месца прызначэння катэры не паплынуць, а, відаць, паедуць чыгункай.

Паводле БелАПАН

Цэны рэагуюць млява

У такіх уаруниках урад рабіў стаўку на дапамогу Pacei ў рамках «рублёвой зоны». Але і «ўсходні кірунак» у чарговы раз дае збоі. Гучны практэкт новага расейскага газаправоду праз Беларусь у Заходнюю Эўропу, відаць, застанецца толькі на паперы. «Газпром» распрацаваў новыя плян — класыці трубы па дне Балтыйскага мора. Цяпер робіцца тэхнічна-фінансавае аргументаванне такога практэкту. Калі ён будзе ўхвалены, разлікі беларускіх уладаў хоць на якую карысць ад «сяброўства» з Расея падмануцца.

Сяржук Іваноўскі

ТЭЛЕВІЗАР

Навошта Лукашэнку зноў лезыці ў прэзыдэнты?

Навошта Лукашэнку ізноў абіраца прэзыдэнтам? Наўрад ці ён сам здольны ўцягна адказаць на гэтае пытаныне, не хаваючыся за звыклю экспрэсійную рыторыку. А што думае наконт гэтага народ, які «бацька» зьбіраецца ашчасльвіці ўсынавіць на чарговыя пяць год? Паслухаць *vox populi* я падаўся на галоўны праспект пад галоўны ўніверсам.

Сур'ёзны мужчына ў кепцы адказаў сур'ёзна:

«Адказнасці байца за тое, што нарабіў».

Вясёлая прыгажуня пад руку з мурынам засымлялася:

«Ну, каб умацаваць сваю ўладу яшчэ болей».

Немаладая інтэлігентная кабета мяркуе:

«Для задавальненіння ўласных амбіцыяў».

А вось думка актора «Вольнай сцэны» Анатоля Ката:

«Яму падабаецца гэткае жыцьцё. Ён жа разумее, што, калі пойдзе з пасады, будзе жыць горш».

Пацаны з голенымі галовамі думалі нядоўга:

«Таму, што ён калхознік».

Іх тэзу разъвілі троі дзяўчынкі-тынайджэркі:

«Ён, як любы калхознік, хоча ўлады. У чым кайф улады? Шмат грошай, кармушка добрая. Можна рабіць што хочаш. Вяршиць суд над людзьмі. Такімі, як Завадскі, Захаранка, Ганчар».

Парадаваўшыся за палітычную падкаванасць маладога пакаленія, я скіраваўся да прыгожай маці з падлеткам-сынам. Сын паходзіўся, што чытае свабодную прэсу й слухае Радыё «Свабода», а патаемны жаданні ППРБ зывёў да грошай:

«Каб паболей іх яшчэ сабе падгрэбсці».

Маці глядзела глыбей:

«Улада — гэта самасцяўніцтва. Калі ён на будзе прэзыдэнтам, дзе ён будзе? Якая ў яго альтэрнатыва?».

«Хоча яшчэ адзін тэрмін эксплюацаваць наш народ», — адказаў паддаты пралетар.

Выпускнікі школы падышлі да мене самі:

«Любому чалавеку, які быў ўлады, хochaцца яшчэ ўлады. Гэта як наркотык. Таму ён і ёзэ».

«Лепей, каб быў ён, чым нейкі іншы, незнаёмы. Яго мы ведаем. Мы ведаем, што робіць Лукашэнка ў нас. На яго бумку, гэта праўліна». Гэта быў першы голас «за». Ад чалавека, які пакуль, на щасце, не мае выбарчага права, але без праблемаў гаворыць паваларуску. Шчасльвую маладую

сям'ю пытаныне не зьблітэжыла й не пасвярыла. Муж: «Бо яму няма куды больш пайсьці». Жонка: «А мне ён іправіца. I ён веззде прыгэзіца».

Наступным быў клерк з сотовікам і ў дарагіх акулярах:

«Я вельмі сумляюся ў ягоным пытчынім здароўі, таму на бачу рабыніальных апраўданьня для ягоных дзеяньняў. Гэта можа быць нейкая манікальная апантасць».

Затым я адараўшы ад піва маладёна ў джынсе: «Спадабалася, відаць яму калі кармушки. Хоча банальна зарабіць бабак».

Спартовы камэнтатар з БТ Уладзімер Навіцкі сышоў ад адказу, па-джэнтльменску даўшы пасваётам: «Усю праўду ведае толькі жанчына». Тая не падвяла кавалера:

«Лукашэнка ўпэўнены ў сваёй правасце».

Пры канцы мне трапілася пачак закаханых. Ён:

«Я ня думаю, што гэты чалавек хоча, каб беларускі народ разьвіваўся, зарабляў грошы... Нейкія свае ў яго меркантыльныя рэчы, асабістыя амбіцы».

Яна:

«Жаданьне ўлады. I ён слаба думе аб сваём народзе. А больш аб тым, як давесці, што ён нешта можа. I зробіць ён ўсё роўна пасвойму».

Калі сінтэзаўшы усе адказы ў адзін, атрымаеца наступнае: манікальны калхознік, які байца адказнасці ў якому няма куды падацца, марыць яшчэ больш пашырыць сваю ўладу, каб эксплюацаваць беларускі народ і набіваць уласныя кішэні грашыма. I пры гэтым упэўнены ў сваёй правасце. Не кандыдат у прэзыдэнты, а персанаж страшнай казкі. Але па вялічыні тварах рэспандэнтаў можна зразумець, што ім гэтая казка пра злога карала яшчэ ня дужа надакучыла.

З.Б.

Нязлосны дзень

Працяг са старонкі 1.

200 камуністаў цераз плошчу Незалежнасці прыйшли да помніка Леніну і ўсклады кветкі. На карткім мітынгу ў парку выступіў У.Ганчарык з заклікам зъяніць эканамічную палітыку дзяржавы.

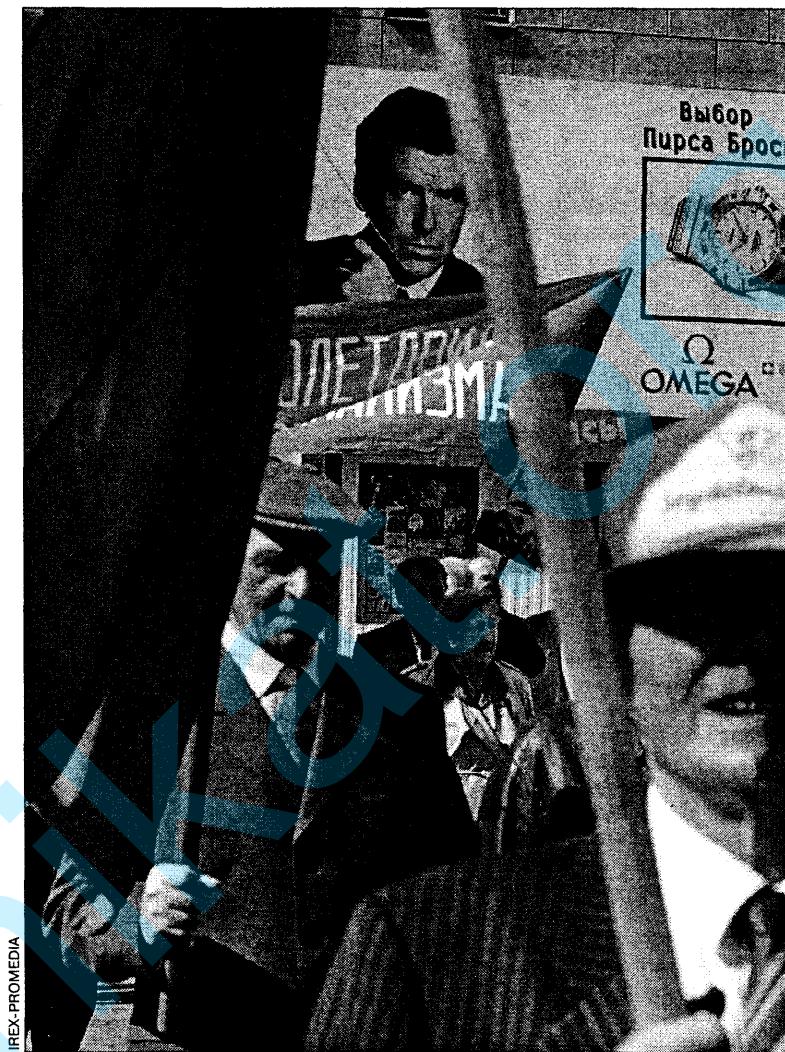
У Гомелі, як паведамляе Радыё «Свабода», на «афіцынай» маёўцы некалькі рабочых узнялі перед трывалай вэртыкальшчыкай плякаты антыўрадавага зъместу. Іван Адаменка дастаў з торбы плякат: «Дамо Сашы 100 даляраў, каб не перашкаджай зарабляць нам балей», Анатоль Паплаўны — транспарант з каляровым фатаздымкам Аляксандра Лукашэнкі, вакол якога вянком налепленыя тысячныя купюры старога ўзору з подпісам: «Уладу — мне, зямлю — дыроктарамі саўгасаў, галечу — рабочым, прыгон — сялянам, падачкі — бюджетнікам, права на працу бас-платна, права на бізнес за грошы, хто ня згодны — у турму. Галасуц за мяне, атрымаецце да канца стагоддзя па 100 даляраў». Крыху далей карэспандэнт Радыё «Свабода» заўважыў яшчэ два падобныя транспаранты: «Цэнам, як у сувеце, — заробкі, як у сувеце» і «Чыкацкія рабочыя выйшлі на дэмансстрацыю адзін раз і жывуць добра, а мы?»

У Бэрліне каля 6000 левакоў пабудавалі барыкады ўва ўсходніх прыгарадах. Аднак бойкі з паліцыяй мелі толькі лякальны характар, у адрозненіе ад мінулага году. У Лёндане некалькі тысячай дэмансстрантаў левых перакананьняў ладзілі крывавыя бойкі з паліцыяй на Oxford Street. Тысячы іранскіх рабочых каля парлямэнту краіны пратэставалі супраць беспрацоўі і наплыву аўганскіх і ірацкіх імігрантаў. У Карабаху ў Пакістане дэмансстранты з дэмакратычных партыяў патрабавалі адстакткі вайсковага ўраду. Паліцыя разагнала іх, парапіўшы з пайсонічнага чалавека.

У Рәсей на маёўку выйшла аж 1,5 мільёны людзей камуністычных перакананьняў. У Ерэване 10 тыс. чалавек выйшлі на мітынг, патрабуячы да залучэння Арменіі да Саюзу Рәсей і Беларусі. У Сыднэі і Мэльбурне маніфестанты з чырвонымі сцягамі блякавалі ўваходы на біржы. Яны трymалі плякаты: «Бясплатная адукцыя», «За патрэбы людзей, проці сквапнасці карпарацый».

Гэткія мітынгі і дэмансстрацыі рабочых і людзей сацыялістычных перакананьняў прайшлі ўва ўсім сьвеце.

У Осле адзін з мітынгоўцаў штурнуў торт у твар міністру за-

межных спраўах Нарвегіі Б'ёрну Яг-ляндзу. Але лідэр Рабочае партыі абцёрся і працягнуў шлях разам з калёнаю. Бо 1 траўня — дзень, у які па-сапраўднаму не злуюць, хіба што жартам.

Толькі на Філіпінах узняўся цэлы народны бунт у абарону былога прэзыдэнта краіны, актора Джозэфа Эстрады, адхіленага ад улады з прычыны аўбінавачання ў карупцыі. Дэмансстранты паспрабавалі ўзяць штурмам прэзыдэнцкі палац. Паліцыя, разганяючы штурмавікоў, забіла трох чалавек. Каталіцкая царква арганізуе людзей на абарону законных уладаў краіны.

Мікола

Прыйшоў на маёўку і сп.Мясяніковіч. Ён павітаўся з генэралам Казлоўскім і меў гутарку з лідэрам сацыял-дэмакратаў М.Статкевічам, а тады пайшоў гуляць у парку.

Эліта ня хоча Лукашэнкі

86,8% кіраўнікоў прадпрыемстваў, бізнесаў, палітолягіў ня хочуць бачыць Лукашэнку прэзыдэнтам яшчэ на адзін тэрмін.

Такія вынікі апытаньня Нацыянальнай Акадэміі Інстытуту Сацыяльна-Эканамічных і Палітычных Даследаванняў.

Сярод магчымых кандыдатаў абазначылася тройка лідэраў: Домаш — 22,1%, Чыгір — 20,6% і Ганчарык — 13,2%. Прычым прадстаўнікі дзяржструктур у хутчэй гатовыя прагаласаваць за Домаша, чым за іншых, а прадстаўнікі недзяржаўных прадпрыемстваў аддаюць перавагу М.Чыгіру.

Апроч гэтых імён, апытаныя называлі А.Бухвостава, У.Лявона-ва, М.Лявона-ва, А.Дабравольскага, А.Ярашку, А.Лябедзьку, А.Трухановіча, М.Крывамаза, М.Пастухова ды некалькіх партыйных лідэраў.

Б.Т.

Аптыманье «НН»

За каго Вы прагаласавалі 6 на прэзыдэнцкіх выбараў?

Пад якім дэвізам мусіць ісьці на выбары кандыдат, за якога Вы прагаласавалі 6?

За якую партыю Вы прагаласавалі 6 на парлямэнцкіх выбараў?

Калі 6 зараз стварылася новая аб'яднаная кааліцыя апазыцыі, як яна, па-Вашаму, мусіць называцца?

Выражце гэтыя бюлетэні і дашлеце ў рэдакцыю «НН»:
220050 Менск а\с 537 «Аптыманье «НН».

E-mail: nn@irex.minsk.by

ВЫНІКІ ГАЛАСАВАНЬНЯ ЧЫТАЧОЎ «НН» НА СЕНЬНЯ

1) За каго 6 Вы прагаласавалі на прэзыдэнцкіх выбараў?

- Сямён Домаш 12
- Зянон Пазынк 10
- Вінцук Вячорка 2
- Аляксандар Дабравольскі 2
- Аляксандар Лукашэнка 2
- Станіслаў Багданкевіч 1
- Павал Казлоўскі 1
- Пятро Краўчанка 1
- Многія чытачы называюць імёны Васіля Быкаўа, Івонкі Сурвіллы, Ніла Гілевіча. Паколькі гэтые людзі — не палітыкі, колькасць пададзеных за іх галасоў мы не называем.
- 2) Пад якім дэвізам мусіць ісьці на выбары кандыдат, за якога Вы прагаласавалі 6?
- «Беларусь — для беларусаў!» 4
- «Беларусь — у Еўропу!» 3
- «Нармалыны прэзыдэнт» 2
- «Незалежная Беларусь» 2
- «За вольную Беларусь!» 2
- «Радзіма і Свабода!», «Няма лепш,

як Домаш», «Добры прэзыдэнт», «Жыць будзем лепш», «Спакойная сіла», «Вядома ж, Домаш», «Дэмакратыя, Эўропа, незалежнасць», «Дабрабыт людзей свободных», «Не — хлускі і імэрсы», «Расея — гаўно!», «Незалежнасць, рэформы, добрасуседства», «Адраджэнне Беларусі як нацыі», «Адраджэнне, правапарадак, дабрабыт», «За Бацьку!», «За эканамічныя рэформы без прыцягненія найбяднейшых слёў наслеўніцтва», «Vincetore», «Свабода і незалежнасць», «Беларусь — свободная дэмакратычная дзяржава», «Далоў рэжым дыктатуры!», «Адродзім велич нацыі беларускай», «Беларусь — краіна магчымасцяў», «Адраджэнне Незалежнай Беларусі», «Слава нацыі! Сымерць ворагам!», «Незалежнасць, дэмакратыя, дабрабыт», «Преч маскоўскіх акупантав!», «Mip і спакой», «Мы не дамо ім панаваць!» — усе па 1.

Палякі дабіваюцца прауды

Вестка, што нядайна ў Віцебску падчас пракладкі каблю ля будынку КДБ знайшлі масавыя пахаваны, выклікала на толькі грамадскую зацікаўленасць у Польшчы, але й рэакцыю з боку ўладаў.

У Варшаве не без падставаў мяркуюць, што сярод ахвяраў беларускага НКВД могуць быць польскія грамадзяне: афіцэры, чыноўнікі, інтэлігенты, ксяндзы, арыштаваны ў 1939—1941 г.

Паводле звестак польскіх арганізацый, што зібралі інфармацыю на гэту тэму, у тым ліку Рады Абароны Памяці пра Барацьбу ды Пакуты, пад тысячу польскіх афіцэраў, арыштаваных энкаўздыстамі, загінула ў Беларусі ўзімку 1939—1940 г., яшчэ да таго, як чатыры тысячы іх таварышаў спаткалі сваю смерць у Катыні. Гаворка ідзе на толькі пра Віцебск. «Gazeta Wyborcza» прыводзіц сведчанье маладечанца Станіслава Шмуглеўскага, што працаў перад пачаткам вайны ў Асінторфе ля Воршы, скуль вазілі паліва для электрастанцыі БелГРЭС. Паводле ягоных словаў, узімку 1939—1940 г. туды на працу прыгнали польскіх афіцэраў, апранутых у летнія мундзіры. Шмат хто з іх памёр, рэшту ў першыя дні вайны съехах вывезлі ў бок Смаленску.

Верагоднасць гэтай інфармацыі ў гутарах з польскімі журнналістамі пацьвердзіў аўтар «HN», гісторык Ігар Кузьняцоў, які займаўся гісторыяй сталінскіх рэпресіяў. Ён мяркуе, што палякі ў стралялі і ў Курапатах, і ў Лошыцы. Вэрсю, што і ў Віцебску, і ў Асінторфе спачываюць парэшткі замардаваных НКВД палякі, пацьвердждаюць і ўспаміны Юркі

Віцебіча, які сустрэў вайну ў Віцебску. Ён піша, што ў ліпені 1941 г. перад сходам з гораду энкаўздысты пазабівалі вязняў віцебскай турмы.

Консульства Польшчы ў Менску зівярнулася па адпаведную інфармацыю ў Міністэрства абароны Беларусі, бо спэцыяльны пошукаў аддзел гэтага міністэрства ў складзе 58-га батальёну беларускага войска займаеца эксгумацый парэшткі з гэткіх пахаваньняў.

Палякі вельмі пільна сочачь за пытаныямі ўстанаўлення месцоў гібелі сваіх суйчыннікаў у гады вайны. Уся інфармацыя сцыкаецца ў нядайна арганізаваны Інстытут Нацыянальнае Памяці і анал-

ізуецца там. Кіраунік ягонае съледчага ўправы прафэсар Вітальд Кулеша кажа, што яшчэ ў 90-х Камісія па даследаванні злачынстваў супраць польскага народу, што тады існавала, перадала беларускім уладам матэрыялы шасці съледчых справаў пра злачынствы, звдзеўсаныны ў Вялікія, Ашмяны, Беразівчы. Адказу палякі так і не дачакаліся. Паводле словаў праф. Кулешы, калі съведка падзеяў у Асінторфе пацьвердзіць свае паказаны афіцыйна, Інстытут выдастъ пастаў нову а пачатку съледства.

Вядомы польскі гісторык, аўтар кнігі «Забойства ў Катыні» Ендрэй Тухольскі сцівярджае, што супрацоўніцаў зь Беларусі пры расесьледаванні гэтай проблемы націяжэй. Калі Расейцы ды Украіна перадали польскому боку адпаведныя матэрыялы, дык Беларусь упартая на ідзе на супрацоўніцтва. Між тым, польскія спэцыяльны думаюць, што менавіта ў гэтак званым «беларускім сьпісе» могуць знаходзіцца імены недзе 3800 грамадзянаў Польшчы, закатаўных паводле распараджэння беларускага аддзела НКВД, як яны мяркуюць, згодна з докрэтам ад 5 сакавіка 1940 г. Але дакумэнт, якія пацьверджалі б гэта, няма, і знайшоўся пакуль толькі адзін съведка.

Андрэй Шэвэвонік, генэральны сакратар Рады Абароны Памяці пра Барацьбу ды Пакуты, заявіў, што траба зівярнуцца да беларускіх уладаў з просьбай пра агляд месцаў трагічных падзеяў. Дакладную інфармацыю могуць даць толькі вынікі эксгумацый.

Сямён Букчын, Варшава

Сяргей Шупа й Марк Натансон

АМЭРЫКА

ГАТОВАЯ ВЯШЧАЦЬ

Працяг са старонкі 1.

Гэта была дакладная копія таго прыўмача, з якога ён у турме, дзе правёў 20 гадоў, падпольна слухаў «Голос Амэрыкі» і BBC. То сіх часоў жывіла яго надзея, што съвет чуе ягоныя заклікі, ягоны голос і галасы ягоных паплечнікаў. Паўднёваафриканскі ўрад тады татальніца цэнзураваў усю інфармацыю, што трапляла да зынволеных. Цікава, ці зінвалиеніе ў Беларусі маюцьмагчымасць слухаць замежнае радыё ў турме?

С.Ш.: Палітвясеніц Уладзімер Кудзінаў упершыню даведаўся пра тое, што яго вызвалілі, калі ляжак у турэмным шпіталі і выпадкоўка пачуў перадачу Радыё Свабода.

М.Н.: Гэтая гісторыя, пра якую я таксама чуў, служыць для мяне поўным апраўданнем усіх тых сродкаў, якія мы трацім на міжнароднае радыёвяшчанье. Калі хаця б адна асова можа пачуць ад нас пра сваё выратаванне...

С.Ш.: Як гэта ні сумна, для Беларусі замежнае радыёвяшчанне і сёньня, у ХХІ ст. мае вялікае значэнне. Якое месца займае вяшчанье Радыё Свабода на Беларусь у систэме прыярытэтнага Камітету?

М.Н.: Гэта гісторыя для Беларусі — вельмі важны прыярытэт. Звычайна мы дапамагаем працэсу пабудовы дэмакратыі, але ў гэтым выпадку мы вымушаныя рэагаваць на сітуацыю, калі наяўлічайшая свобода слова або свобода слова вельмі кволая і ёю маніпулююць улады.

С.Ш.: Але аб'ём вяшчанья на Беларусь застаецца на тым самым узроўні, што і на пачатку 90-х. Ці могуць слухачы Радыё Свабода спадзівацца на пашырэйшыя вяшчаныя ў найбліжэйшай будучыні?

М.Н.: Реч у тым, што на кожнае міжнароднае радыёвяшчанне захавала свой бюджет падчас кіравання адміністрацыі як дэмакратыі, так і рэспубліканці, разам з новым бюджетам, запрапанаваным адміністрацыяй Буша. Прывічна — у падвышэнні кошту жыцця. Нягледзячы на тое, што крэыслівых проблемаў у сёньня не паменелі. І таму сам факт, што бюджет беларускага радыёвяшчання наўбыць скарочаны — гэта ўжо паказынік значнасці Беларусі. Бы ў цэлым гаворка ідзе пра 67 моваў, на якіх мы вяшчаем на самыя розныя краіны. Беларусь, пачынаючы з вельмі значнай. І калі б Кангрэс выдзеліў больш сродкаў, мы былі б радыя пашырыць вяшчаныя на Беларусь і палепшыць тэхнічныя якасці вяшчання.

С.Ш.: Ці плянуете Голос Амэрыкі распачаць вяшчаныя па-беларуску?

М.Н.: Тут ёсьць філязофская рэзонанца паміж першапачатковай місіяй Голосу Амэрыкі і таго, што мы называем «сурагатным», або альтэрнатыўным вяшчаннем. Толькі нядайна я даведаўся, як завецца мясточкі, адкуль мой дзед, — Баранавічы. Магчыма, калі-небудзь наведаў гэтыя мясточкі.

Агляд сярэднезўрапейскіх падзеяў

У Браціславе — «Маркіза», у Празе — ірацкія шпёны

Бугоршчына зьбіраеца надаць адмысловыя права суайчыннікам, што жывуць у суседніх краінах. Калі гэта пастанова будзе прынятая, больш за 3 мільёны мадзіраў, што жывуць у Славаччыне, Румыніі, Украіне і Сэрбіі, атрымайць адмысловы статус «вугорцаў з суседніх краін». Гэта дасыць ім права на працу з 3 месяцаў ў год на тэрыторыі Бугоршчыны, а таксама зынажкі на праезд вугорскай чыгункай і бясплатны доступ да платных бібліятэк і установаў культуры. Сем'і, што жывуць паза межамі гістарычнай родзіны, але аддаюць дзетак у вугорскія школы, будуть мець права на што-месячную дапамогу ад вугорскага ўраду (80 даляраў на кожнае дзіця). Акурат гэта выклікае найбольшыя пратэсты з суседзіў. Славацкія нацыяналісты лімантуюць, што з-за матэрыяльных выгадаў стаць «вугорцамі з суседніх краін» захочуць і многія славакі (дзеля гэтага і шмат якія беларусы парабілісці з вугорцамі). Лідар румынскіх нацыяналістаў Тудар заклікаў урад забараніць людзям, што атрымалі «статус вугорцаў з суседніх краін», займаць грамадзкія пасады.

Адна з мэтаў пастановы — імкненне спыніць эміграцыю замежных вугорцаў у метрополію. Атрыманыне вугорскага грамадзянства аўтаматычна пазбаўляе статусу «вугорца з суседніх краін».

Уладальник найбуйнейшага славацкага камэрцыйнага ТВ «Маркіза» Павал Руска заснаваў уласную палітычную партыю — Саюз новага грамадзяніна (па-сла-

вацку абрэвіятура назвы гучыць як ANO і ў перакладзе на беларускую значыць «так». Тры гады таму «Маркіза» падтрымала на выбарах дэмакратычны хайрус, які адхіліў ад улады Мэч'яра. Калі Руска адышоў ад дэмакрату, «Маркіза» пачала востра крытыкаваць урад. Руска — папуліст, які валодае магутным апаратам прааганады. У аснове ягонаі палітычнай праграмы — праблемы беспрацоўя, злачыннасці ды аховы здароўя.

Выбары ў Славаччыне адбудуцца наступным годзе.

З Чэхіі выслалі ірацкага дыпломата Ахмада Халіла Ібрагіма Саміра, што кіраваў ірацкай выведкай у Чэхіі, Славаччыне і Польшчы. Ён найбольш прыгля-

даў за ірацкай апазыцыйнай эміграцыі — у Празе месцыцца ірацкая служба Радыё Свабодная Эўропа. Самір прыехаў у Прагу ў 1999 г., пасля таго, як ягоны палярнік папрасіў падтрымчага прытулку ў Вялікай Брытаніі, хаваючыся ад Садама. Беларускіх дыпломатаў з Чэхіі яшчэ не высылалі.

У Сэрбіі ўзбуджаныя крымінальныя спрэчкі супраць асобных вайскоўцаў, што ўчынілі злачынства падчас косаўскіх аперацый. Аднак прэсавы сакратар Генштабу абервергнуў сцівярдженіе, што ў Косаве быў адмысловы аддзел, які спальваў целы забітых і зыншчыў іншыя съяды злачынстваў.

Сяргей Рак

НАША НІВА

Газэта тваёй душы

«Наша Ніва» — гэта 12 старонак інфармацыі і камэнтароў пра падзеі ў Беларусі і сёньня штотыдні, гэта паўнакроўная беларуская культура, гэта жывы голос незалежнага беларускага грамадзтва. Аўтары і чытачы «Нашай Нівы» разам твораць краіну.

Падпісны індыкс 63125. Падпіска на 1 месяц каштуе 929 рублёў. Для менчукой на шапік «Белсаюздруку» — 760 рублёў. Падпіску на «НН» прымаюць на любой пошце, у многіх шапіках «Белсаюздруку». Менчукам вельмі зручна падпісвацца «на шапікі» — таніней, і газэту можна забіраць у панядзелак.

ПАДПІШЫСЯ САМ, ПАДПІШЫ СУСЕДА ДЫ СУСЕДНЮЮ ШКОЛУ!

Водгукі

Гэта вам ня джынджыкаў страляць

Пішу з нагоды ліста Невядомага Жаўнеру зь Нью-Ёрку пра "дэмакратыю ўпірхлікай".

З галоўнай думкай згодны цалкам. Надышоў час зразумець, што ў краіне адбываецца. Мяне, простага выбаршчика, цікавіць цэлы жмут пытанняў. Мяне цікавіць слова і справы тых людзей і арганізацый, што набіваюцца да мяне ў "свое". Прайшло ўжо сем гадоў, а што зрабілі тыя, за каго я павінен ісьці галасаваць? Якія перамогі яны атрымалі, чаго навучыліся самі і навучылі іншых, колькі грошай зрабілі сваімі рукамі, што зрабілі карыснага для мяне, для маёй радзіны, для вёскі Навасёлкі, для якой-небудзь Шаркайшчыны, для Менску, нарэшце?

Жаўнер піша пра 500 арганізацый. У кожнай зь іх ад 10 да 100 чалавек. Калі б кожны зь іх штомесяц на працу 7 гадоў даваў па 10 дзяляраў на супольную справу, дык колькі грошай было б сёньня для "адзінага кандыдата"? І я хачу даць, і той дзядзька з Аўстраліі дасыць. Толькі каму даваць і навошта? Якога ражна мне галаса-

ваць за гэных вяласаў і ківайлаў, што ня здолелі нават паміж сабою дамовіцца? Неік зайшоў я ў краму, што гандлюе сатэлітарнымі прыладамі, і там, у сылісе праграмаў, прачытаў, што ёсьць ажно два курдзкія каналы. У іх нават краіны сваёй няма, яны раскіданыя па ўсім Блізкім Усходзе, супроць іх ідзе сапраўдная вайна, а яны маюць сатэлітарную тэлевізію. Но людзі як могуць працуць дзеля сваіх краін – хто ў гарах са зброяй, хто ў Эўропе за прылікам. Гэта Вам, панове, ня джынджыкаў стряляць і ня конікаў з гаўна ляпіць.

Калі б усю моладзь, што таўкі на "мерапрыемствах" і "акцыях", 7 гадоў вучыць за мяжой – во была б каманда для "адзінага кандыдата"! Можна, разумела, паклікаць "новых дэмакрату" – во будуць красыцы, бляха! Можна пакрыўдзіцца і сказаць, што гэта можна работы і сёньня, ажно не, сёньня страшна, вядома ж – дыктатура. А тады будзе дэмакратыя, тут барацьбы і пагуляюць... Дык на халеру мне ісьці на этыя выбары, панове? Адкажыце, калі ласка.

A.X., Навасёлкі

Тыдзень сяброўства?

Прачытаў я неік у "НН" артыкул "Два лісты сяброўства". Так ён мяне ўразіў, ажно сльёзы на вачох выступілі.

І вырашыў я падзяліцца добрымі ўражанынямі зь іншымі людзьмі, як і прасілі ў лісце: каб больш дабрыні было на съвеце. Сябры мае прачыталі этую "НН" (сам ім прапанаваў), таму вырашыў я пераклассыці ліст у расейскую мову і даслаць незнайёмым людзям па электронных адресах, якіх у Сеіце можна знайсці колькі хо-чаш. Адправіў.

На наступны дзень заходжу ў сваю электронную скрыню, праглядаю пошту і бачу ўжо адказы. У адным было, што ніяправільны адрас, і мой ліст не дайшоў; у другім прасілі пераслаць ліст на іншы адрас, бо ўладальнік змяніўся; а вось у трэцім... Я павінен падаць эকст-цалкам, каб візу зразумелі, што я адчуў. Аддаўшы часцінку сваёй душы, даслаўшы ліст з самымі добрымі наме-

рамі, я атрымліваю: "Іди ты на х...!" Ува міністэрства ўзялося нешта. Нікай я ня мог чакац такога! Адразу прыйшлі думкі пра тое, што ўсе людзі – апошнія цынічныя гады й г.д. Сталі ўзьнікаць пляны помсты: адказаць яму брыдка й brutальна, заваліць гэты адрас усялякай лухтой, знайсці этага чалавека й штосці яму зрабіць...

Але я вырашыў засціца сабою. Пакіну ягоны тэкст, а ніжэй дапісаў: "Вялікі дзякую. Барані цябе Божа. Будзь шчаслівым!" – і адправіў.

Наступным днём зазірушы ў сваю электронную скрыню, ізоўн убачыў ліст ад таго самага чалавека. У ім было: "Спасібо. Удачы!"

Вось такая гісторыка пра нізкасць і велікадушнасць чалавечу. Сапраўды неспазвальнаяна Душа, і ўсё ў ёй разам – і Дабро, і Зло.

Бітаўт Пісарык, Менск

29 красавіка Міколу Ермаловічу споўнілася 80 год

...Ды цемра вас ня зможа напужаць, і ў ёй нікто з вас, мужных, не саб'еца, бо шлях цяжкі вам будуць асвятляць. Палаючыя ярка вачы сэрцы.

Мікола Ермаловіч

**Сябры
памятаюць
Міколу Ермаловіча**

Жаўнеру

Калі ты — Невядомы Жаўнер, дык павінен спачываць на Гляци Перамогі пад мармурам і вечным агнём.

А калі табе хочацца даць якуюсці параду тутэйшаму люду, тады ўжо лепш падпісцца, што ты такі ёсьць. Каб бачылі людзі, што раці ім чалавек, да якога карысна прыслухацца. Чалавек, які не аднаго разу арганізоўваў ды браў удзел у мерапрыемствах апазыцыі, які неаднайчы трапляў у кіпцоры "унутраных" ды іншых гэткіх органаў, чалавек, які многае перадумав, начоуны на Акірсыніа, які не адзіні плот аздробіў надпісам "Жыве Беларусь!", не адні школку ці суседа падпісаў на незалежнае выданье, не адну тысячу штрафу заплатіў з уласнае кішэні. І які толькі часова апынуўся ў Нью-Ёрку здароўе падправіц. А тады ражна бацата зараз усіх, асабліва за Бугам.

Не сакрэш, што з тых пяці тысячаў, што выходзяць на вуліцы 25 сакавіка, 26 красавіка й г.д., мала людзей сапраўды гатовых кінуцца на амбразуру, не тримаючы ў гэты час у галаве Прагі, Нью-Ёрку ці Варшавы. Але ж адсотак тых людзей непараўнаны вышышы, чымся сядзіць тых пяці тысячаў, што адседжаюцца ў гэты час па сваіх кватэрах. І гэта ўжо пазытыў.

А вера... Вера – яна альбо ёсьць, альбо я неяма, і мацаўца яна павінна не артыкуламі ў "НН".

Вячка Васіленак, Менск

Мільён паўлітровак

У Івацэвіцкім раёне за мінулы год прадалі калі мільён бутэлек гараплік на 30 тыс. жыхароў, і гэта без уліку "чарніла" ды самагафу. Вось вам і здаровы лад жыцьця, спарткомплексы і лядовыя палацы. Улады папросілі спойвацца народ, каб і надалей захаваць славу юроды. Але, трэба сказаць, што гэта выхадзіць з пыхаялічнай слабасці, наўпуненасці чалавека.

Вячаслаў Куцко, Целяханы

Супрацьстаянне нацыяналістаў і лібералаў

Пасыля працяглай апрацоўкі часткі юных сяброві і прыхільнікаў Беларускай Партыі Свабоды спэцслужбамі і "ліберальнай "Хартыйи" частка юнакаў сышла з арганізацыі.

Адышлі – і Бог зь імі. Але вось ту-така і пачынаецца самае галоўнае. Разумеючы, што БПС ня можа зарэгістравацца пры цяперашнім рэжыме, "Хартыя" рэкамэндуе хлапцам-адокльнякам пагуляць у РУ. Ужо і раней у Беларусі авбяшчаліся групы "сапраўднага БПС".

У беларускай апазыцыі склаліся дзяўне ідэалёгі і дэльве паліярныя сілы: ліберальная-намінклятурная і нацыянальна-вызвольная. У лягеры памяркоўнікаў запраўляюць шары монстар – "Хартыя", цымяная структура вялікіх фінансавых магчымасцяў.

Як ставіцца да арганізацыі, што спрынімліває да расколу БНФ, адко-

Лошица да рэстаўрацыі

Тут быў парк

Барбарская "рэстаўрацыя"
Лошицкага парку

Лошицкі парк – адзін з маіх любімых куткоў дзяяцінства. Ён заўсёды ўражаваў мяне сваёй амаль некранутай прыродай побач з цэнтрам вялікага гораду, сваімі малінічымі краявідамі. Апошнім часам у СМІ зьявіліся паведамленні, што ў парку пачалася рэстаўрацыя, у выніку якой ён атрымае гістарычны выгляд, стане яшчэ ўтульнейшым і прыгажэйшым. Як толькі пачаліся сонечныя веснавыя дні, я прыйшоў у парк, паглядзеяць, што зьмянілася. Убачанае пакідае сапраўды незабытнае ўражанье.

З боку Серабранкі адкрыўся "цудоўны" краявід на паўразбураны плот трансфарматарнай падстанцыі. У парку – неверагодная колькасць вялікіх і малых пам'якоў. Над шмат якімі таўкуцца мушкі, а гэта съведчыць аб tym, што цячэ сок, значыць, дрэва было жывое і здаравое. Куды падзеліся съпілаваныя дрэвы, шукаць на тэрэбі.

Цэнтральную частку парку расчысьцілі ад дрэваў да такай ступені, што можна бачыць аўтамашыны на суседніх магістралях, цягнікі на далёкай чыгуначнай лініі і ліхтары на вуліцы Асаналіева. А калісці тут была ўтульная палянка, на якой не адчувалася ні ветру, ні гарадзкога шуму.

Магчыма, я не разумею сучаснай эстэтыкі і перадавых мэтадаў рэстаўрацыі, але чамусці мнош більш падабаўся парк – з цышніней, птушынімі съпілаванімі і сціплымі беларускімі раслінамі, а не цяперашні – адкрыты пылу і гарадзкому шуму і з бясконцымі плямамі выпаленай зямлі.

Андрус Сяркоў, Менск

Сяргей Высоцкі

Хто абвесціў ды ўсе гэтыя гады ствараў арганізацыю?! Урэшце, сама "Хартыя" – гэта ж незарэгістраваная структура, і да яе можа быць ухыті такі PR. Аднак ці варта да падобнага апускацца ў гэты час?

Аб гэтым таксама съпел задумца "палитычным камбінатам". І ўжо зусім брыдка дзеяніцаць дробнымі абрэзамі ў прыватных аўвестках, прыкрываючыся белагамі-юнакамі. Калі гэтак "памяркоўны ліберал" будзе здарувацца з нацыяналістамі, дык дарога ім будзе, куды і цяперашнія уладзе.

Сяргей Высоцкі, БПС

выхыванье, хочацца пажыць падзядзка. І ня толькі ў сэнсе матэрыяльнага дабравыту, але маўшы іншым разам і пра незалежны беларускі нацыяналісты тэлеканал або хоць не калькі гадзінай недзяржайнага "Радыё Рацыя", што рэкламуеце вы ў "НН" (як ня маеце ў кватэрах нічога, акрамя рапрадуктара афіцыйнай брахалаўкі, дык што карысць глядзець на рэкламі – "аб'ектыўна пра реальнае").

Таму сапраўды "НН" – газэта маёй душы. А прачытаўшы нумар сама, пэрадаю яго яшчэ ў другі руки. На жаль, мае сямейнікі ня вельмі прыхільна ставяцца да тарашкевіцы, таму выпісваю яшчэ "Рабочы" (яна вельмі танна, 140 рублёў на месяц – гэта без дастаўкі, бо распавісцю супрацоўнікі навучальнай установы, дзе я працу). Дарэны, неік я наважылася даслаць туды свой верш, і яго нават надрукавалі, праўда, трохі зьмяніўшы. Даю яшчэ некалькі прыватных аўвестак, ну як удасця зацікавіць любімай газэцай тых, каго віншую?

Яшчэ раз дзякую за падпіску. Жывеце лепей!

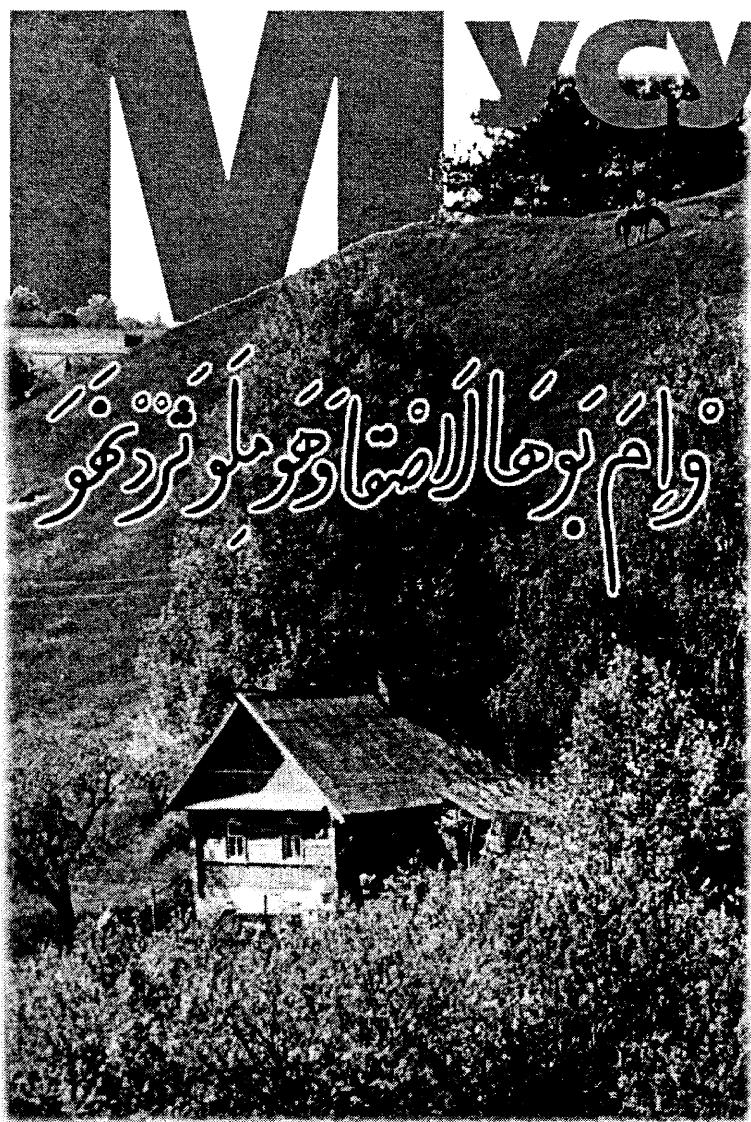
Л. Казімірава, Гомель

Падзяка дабрадзеям

Шчыра ўдзячна за падпіску на "НН", што зь перарывам на сакавік нечакана стала зноў ісці міне ў красавіку.

Сапраўдны падарунак да Вялікадня ад неікага дабрадзея. Падзяка яму са старонак улюбленаі газэты, а таксама віншаваньне з Уваскрасеннем Хрыстовідымі пажаданьні, каб быў здаровы, мей поспех у справах, і каб гаманец яго не пусціц для розных дабрачынных акцыяў!

Мне 46 год, па прафесіі бібліятэкарка. Маю чацвёртую дзяцей (і гэта нягледзячы на вышыншую адкуяканію!) – трох сыноў і дачку. Старэйшы сын працуе журналістам у газэце "Вячэрн

У ІМЯ БОГА ЛАСКАВАГА МІЛАСЭРНАГА

У адзеле рука пісай Нацыянальной бібліятэці ёсьць колыкі мікрафільмаў беларуска-татарскіх тэкстаў, напісаных аліфам, — трыв Кітабы 1832—40 г. і Тапсір канца XVIII ст. Адтуль і ўзяты пратанаваны вашу увазе тэкст Кітабу, пісанага ў Сымілавічах малінам Ібрагімам Хасяневічам (прашчуром сяняшніага галавы Аб'яднання татараў Беларусі Ібрагіма Канапацкага) за месяц рамазан 1832 г. (ісціннік кнігі належыць прыватнай асобе). Пра дату напісання съведчыць надпіс па-расейску, па-польску і па-татарску (то бок беларускім словамі, напісанымі аліфічнымі літарамі) пры канцы кнігі.

Паколькі гэты Кітаб пісаўся найперш для асабістага ўжытку пабожным чалавекам і съявтаром (як свайго роду канспект прынципаў жыцця і веры), а не для чытання іншымі людзьмі, паколькі пісальні насыла харктаў рэлігійнага, а не вытворчага ці гісторыяграфічнага акту, аўтар не зайдзе пасыльдоўны ў тым, што піша. Часам Хасяневіч, запісавши палову нейкага прыпавесці, згадвае, што забыўся сказаць нешта важнае на пачатку тэкstu, дый зноў тады пачынае расповед наноў (гэтым вызначаецца, напрыклад, тэкст пра карчмарку, у якім мы выпраўлялі такія відавочныя парушэнні лёгкім апавяданьнем). Для публікацыі ў газэце мы апусцілі нязначныя кавалкі тэкстаў, цымнай паводле свайго зъместу, і далі загалоўкі ягоным часткам. Трэба назначыць і тое, што аўтар часам не разумеў сэнсу асобных словаў і выражай на арабскай і турецкай мовах, якія ведаў на слых. Тым не менш, у арабскіх тэкстах памылак амаль няма. Пераклад цытатай з Кур'ану зроблены намі з арабшчыны, мы пільна зважалі на Тапсір (багаслойская тлумачэнне) Святой Кнігі, карыстаючыся з дапамогі праф. Галамінекада.

Некалькі аналагічных па сюжэце тэкстаў былі надрукава-

ныя раней спн. Александровіч-Мішкенене, але большасць з іх піколі не друкавалася ні ў якіх варыянтах.

Аўтар Кітабу пісай слова так, як яны, на ягоную думку, гучалі б, — так і з'явіліся слова «накшталт „прафда“» (прафда), «юкі» (уюкі) — што можабыць і вынікам моды на пальшчыну. Тоё, што ў некаторых сказах побач сустракаюцца дзеясловы з фіналямі як «-л-», так і «-ў-» («прышылі і мовілі») можна тлумачыць тым, што «кніжны» фіналь «ал» (пад упрылівам царкоўнаславянскіх) звычайна прымае дзеяслову з «узыёслым, утрачытым» значэннем (мовіл), а «аў» маюць больш «прыземленія, абыдзённыя» (учыніў), якіх няма ў царкоўнаславянскай мове. Мабыць, той, хто пісай гэтую кнігу, у нейкай ступені валодаў польскай і царкоўнаславянскай мовамі, бо раз-пораз зъбіваўся на іх (зъмняючы граматычныя формы ці ўжываючы паасонныя палінізмы, накшталт «авоц»). Сын Ібрагіма Хасяневіча Якуб таксама стварыў два Кітабы, мікрафільмы якіх таксама захоўваюцца ў Нацыянальной бібліятэцы. Якуб авы Кітабы напісаныя нашмат буйней палінізаванай мовай.

Пря карчмарку

Быў адзін-адзін Абід, багамолец ненаўчоны. Ішоў да мячэці. Міма карчмы дарога была. Карчмарка сваю чалядку высала, казала таго Абіду ў свой дом узвыць. Скора той Абід увашоў. Зараз дзіверы замкнула, а ў той карчмаркі адно дзіця было. Карчмарка мовіла: «Эй, Абід, на выпушчу цябе, калі ты адзін куфалі гарэлкі на вып'еш, або зымяно доброю волю на учыніш, або дзія не заб'еш. Межы тых трох речай адну што на учыніш, то цябе на выпушчу, гвалт крыкнун, скажу: «Гэты Абід мяне гвалтіць».

Абід, тыя слова чуўшы, пачаў мысліць: блуд учыніць трудна да мячэці [страшна, перш чым ісъци ў мячэці] і ці дзіця ў няянінасці забіці [страшна], альбо [дых лепіт ужо] адзін куфалі гарэлкі выпіць

МУСУЛЬМАНСКАЯ Беларусь

Татары пачалі зьяўляцца ў нашым краі ў XIV ст. — на запрашэнні вялікіх князёў або трапіўшы ў палон. Гэта разамасцява маса імігрантаў, у асноўным ваяроў рознага этнічнага паходжання, цалкам захавала толькі сваю веру і звязаныя з ёй абрады. А вось культуру і мову амаль што страціла. Да таго ж, жаніца прыбылы татары мусілі зь беларускамі, бо сваіх кабет ня мелі, праз што згубілі адметнае ablitchka.

Трэба адзначыць розыніцу паміж нашымі і казанскімі татарамі (якія яшчэ гадоў ста таму зваліся булгарамі). Нашым шмат буйнейшымі крымскімі татары, хаяць нельга съцвярджаць, што гэта адзіны народ. На нашу думку, больш слушна акрэсліць беларускіх татараў як рэлігійную, а не этнічную групу ў складзе беларускай нацыі.

Як кажа аўтар «Рысале-і-Татар-і-Ля» (паведамленне пра становішча татараў у Рэчы Паспалітай, складзеное для турецкага султана ў 1557—58 г.), іх на той час было дзьвесіце тысячяў, аднак больш прайдзіўшімі выглядаюць звесткі польскага дасьледніка Дзядулеві-

ча. Ён лічыў, што у XV ст. татараў было 10, у XVI — 30, у пачатку XVII ст. — 40, а пры канцы стагоддзя (паслы вайны з Маскоўскай) — ізноў толькі 10 тысячяў. Аўтар «Рысале» піша, што мовы сваёй яны зблышлага ня ведалі, актыўна ёй не карысталіся, а паслюгіваліся тутэйшай гаворкай.

Для набажэнства татары карысталіся арабскай і турецкай мовамі, але, каб тлумачыць сэнс арабскіх і турецкіх тэкстаў, перакладалі іх на беларускую. Апроч таго, паўстала вілізнае мнства мясоўай літаратуры, якая хоць і мела, у асноўным, рэлігійную скіраванасць, але не пакідала па-за ўвагай і съвецкую жыццё.

Татары прынеслі ў беларускую культуру сваё пісмо — «аліф». Яго называюць «арабскім», аднак створанае яно хутчэй на персыдзіка-іранскай аснове, пра што съведчыць наяўнасць у персыдзікі і беларускім аліфах літараў «и», «ж», «ч», якіх няма ў сапраўднай арабскай абэцэде. Наагул, наш аліф розыніца ад персыдзікі абэцэды толькі наяўнасцю літараў «дзаль» і «цад» і адсутнасцю літары «гаф». Ціжка сказаць, якая

циорская абэцэда найбольш паўпльвалі на фармаванье аліфу, бо больш-менш поўнай адпаведнасці і з адной з разгледжаных намі абэцэдаў цюрскіх народоў на арабскай аснове (сёньня амаль усе цюрскія народы маюць пісьмовасць на аснове лацінскага аліфату) на знайдзена, хаяць відавочнае запазычанье адтуль спосабу пазначэнны мяккісці зычных («к», «т» і г.д.). Сыстэма пісьма беларускіх мусульманаў прыданая для выкарыстання ня менш за кірыліцу ці лацінку — у гэтым мы пераканаліся, папрасіўшы іранскіх сяброў прачытаць тексты, пісаныя беларускім аліфам — нягледзячы на акцэнт мы свабодна разумелі чытане.

За некалькі стагоддзяў муслімане стварылі вялізны аўтам беларускамунае літаратуры. Уся яна падзяляецца на Кітабы, Хамайлі, Тапсіры й Тэджкіды.

Кітаб — книга вялікага аб'ёму (часам за тысячу старонак), разнастайная жанру й зъместу. Хамайл — нешта кшталту малітўніка, значна меншы па аб'ёме. У Кітабах пануюць беларуская і польская мовы, а ў Хамалах — арабская й

Кітаб Хасяневіча

і пайці ад яе. Як выпіў адзін куфаль гарэлкі — упіўся, потым [выпіў] і другі — п'яны стаў, і з шынкаркай блуд учыніў, і дзіця забіў.

З тых прычын, карчма — шайтанскі дом начысты, усім грахам галава. Эй, мусульмане, слухайце, не чыніце тых грахоў, помніце на судны дзень, што маем памерці. Ведайце жа, съмерць жаднага не адпусціць, ад няе ўцякненія нет.

Свініня і ліхі чалавек

Мусульманін мовіць: «Хвалю Богу, што мяне Пан Бог мусульманінамі стварыў, а не жыдам». Жыд мовіць: «Хвалю Богу, што мяне жыдамі стварыў, а не кафірнамі» [ненусульманінам]. Кафірні мовіць: «Хвалю Богу, што мяне Бог кафірнамі стварыў, а не сабакам». Сабака мовіць: «Хвалю Богу, што мяне Бог сабакам стварыў, а не сవінінай». Свініня мовіць: «Хвалю Богу, што мяне Бог сабакам стварыў, а не сవінінай».

Мусульманін мовіць: «Хвалю Богу, університету на зямлю, а не на вялікі вякоў».

Пан Бог рэк: «Муса заснуй і школу зрабіў. Калі б Пан Бог заснуй, зямля і неба з усікім напаленнем з моцы з рук маіх вышла б, іх [якай] была б шкода. С тым прыкладам, мне, Богу, нельга спаць на вялікі вякоў».

Пра век Божы

Муса-прапорок у Пана Бога пытает: «Пане Божа, хачу чаго пытат».

Пан Бог рэк: «Пытай, табе пазволена зыно, Богам, мовіць».

Муса рэк: «Пане Божа, як ты даўно Богам? Як даўно справуеш Боствам [як даўно ты Бог?]» Пан Бог рэк: «Муса, вялікай рэчы пытаеш. Казаў бы цябе таго часу срэга [лота] скараць, агнём спаліць, ніклі [бо] ласку божу і гнеў правышаеш, ажэ [але ж паколькі] пазволіл табе з сабою гаварыць — працівам то цябе».

Муса спалохнуўся, пай на зямлю тварам, ад паміці адышоў.

Пан Бог рэк: «Муса, устань, адкажу табе на пытаньне тваё».

Пан Бог рэк: «Як бажнеть вам справуеш Боствам [як даўно ты Бог?]» Пан Бог рэк: «Муса, вялікай рэчы пытаеш. Казаў бы цябе таго часу срэга [лота] скараць, агнём спаліць, ніклі [бо] ласку божу і гнеў правышаеш, ажэ [але ж паколькі] пазволіл табе з сабою гаварыць — працівам то цябе».

Муса спалохнуўся, пай на зямлю тварам, ад паміці адышоў.

Пан Бог рэк: «Муса, устань, адкажу табе на пытаньне тваё».

Пан Бог рэк: «Як бажнеть вам справуеш Боствам [як даўно ты Бог?]» Пан Бог рэк: «Муса, вялікай рэчы пытаеш. Казаў бы цябе таго часу срэга [лота] скараць, агнём спаліць, ніклі [бо] ласку божу і гнеў правышаеш, ажэ [але ж паколькі] пазволіл табе з сабою гаварыць — працівам то цябе».

Муса спалохнуўся, пай на зямлю тварам, ад паміці адышоў.

Пан Бог рэк: «Муса, устань, адкажу табе на пытаньне тваё».

Пан Бог рэк: «Як бажнеть вам справуеш Боствам [як даўно ты Бог?]» Пан Бог рэк: «Муса, вялікай рэчы пытаеш. Казаў бы цябе таго часу срэга [лота] скараць, агнём спаліць, ніклі [бо] ласку божу і гнеў правышаеш, ажэ [але ж паколькі] пазволіл табе з сабою гаварыць — працівам то цябе».

Муса спалохнуўся, пай на зямлю тварам, ад паміці адышоў.

Пан Бог рэк: «Муса, устань, адкажу табе на пытаньне тваё».

Пан Бог рэк: «Як бажнеть вам справуеш Боствам [як даўно ты Бог?]» Пан Бог рэк: «Муса, вялікай рэчы пытаеш. Казаў бы цябе таго часу срэга [лота] скараць, агнём спаліць, ніклі [бо] ласку божу і гнеў правышаеш, ажэ [але ж паколькі] пазволіл табе з сабою гаварыць — працівам то цябе».

Муса спалохнуўся, пай на зямлю тварам, ад паміці адышоў.

Пан Бог рэк: «Муса, устань, адкажу табе на пытаньне тваё».

Пан Бог рэк: «Як бажнеть вам справуеш Боствам [як даўно ты Бог?]» Пан Бог рэк: «Муса, вялікай рэчы пытаеш. Казаў бы цябе таго часу срэга [лота] скараць, агнём спаліць, ніклі [бо] ласку божу і гнеў правышаеш, ажэ [але ж паколькі] пазволіл табе з сабою гаварыць — працівам то цябе».

Муса спалохнуўся, пай на зямлю тварам, ад паміці адышоў.

Пан Бог рэк: «Муса, устань, адкажу табе на пытаньне тваё».

Пан Бог рэк: «Як бажнеть вам справуеш Боствам [як даўно ты Бог?]» Пан Бог рэк: «Муса, вялікай рэчы пытаеш. Казаў бы цябе таго часу срэга [лота] скараць, агнём спаліць, ніклі [бо] ласку божу і гнеў правышаеш, ажэ [але ж паколькі] пазволіл табе з сабою гаварыць — працівам то цябе».

Муса спалохнуўся, пай на зямлю тварам, ад паміці адышоў

ТЭМА

Мечэт у Доубучках

старатурэцкая. Да першай усясьветнай вайны Хамайл быў у кожнай татарскай сям'і (у кнізе «Литовско-польскіе татары: наследники Золотой Орды», выдадзенай у 1994 г. у Казані, апавядоцца такі факт: на палёх аднаго з Хамайлай нейкі афіцэр, паўстанец 1794 г., запісаў, што падчас абароны перадмесціця Вільні загінула шмат афіцэрата-татараў). Тапсіры зъмяшчаюць тэксты Кур'ану з падрадковым перакладам на беларускую ці польскую мову і тлумачэнніямі. Тэджвіды — выклады правілаў чытання Кур'ану, пісаныя яны па-старатурэцку з падрадковым перакладам на беларускую ці польскую.

XIX ст. было апошнім векам беларускае ісламскае кнігі. Беларускія малны (мулы) трываліся народнае мовы, несыль слова Бога і прарока Божага па-беларуску дыўстварылі цэлую бібліятэку тэатлян-

ічнае літаратуры на беларускай мове.

На жаль, дасённяя нашыя навукоўцы не займаліся гэтымі кнігамі сур'ёна. Вывучэнне літаратуры беларускіх мусульманаў пачалося з працы А.Мухлінскага «Ізследование о происхождении и состоянии литовских татар» (СПб., 1857), дзе ён падаў узоры тэкстаў з трансылітацыяй на кірыліцу. Кніжка прайшла амаль незадуванай — напрэклад, Я.Карскі скарыстаў са змешчанага ў ёй матэрыялу толькі ў 1922 г. Пасля вывучэннем Кітабаў займаліся Я.Станкевіч, А.Шлюбскі, В.Вольскі да вайны і А.Антановіч пасля вайны, які выдаў самую грунтоўную на сёньня працу па гэтым пытанні — «Беларускія тэксты, пісаныя арабскім пісьмом» (Вільня, 1968). (Менавіта ён, прааналізаваўшы 23 кнігі XVII—XX ст., прыйшоў да вынів, што польскамоў-

ная Кітабы, відаць, былі перакладзены не з усходніх моваў, а з беларускай.) У 21-й кнізе «Запісаў» Беларускага Інстытуту Навукі і Мастацтваў у Нью-Ёрку была надрукаваная нізка тэкстаў, падрыхтаваных Г.Александровіч-Мішкенене, а ў 1995 г. С.Шупа і Г.Александровіч-Мішкенене выдалі беларуска-турэцкі размоўнік 1836 г.

Цяжка вызначыць, з якіх моваў беларускія татары перакладалі свае кнігі. Калі зірнуць на надрукаваны ў «Запісах Беларускага Інстытуту Навукі і Мастацтваў» (1994, том 21) тэксты, мы ўбачым — «з языка фарсійскага і турэцкага». Адкрыем узоры тэкстаў, пададзенныя ў кнігі Мухлінскага, — і ўбачым там згадку пра «Мухаммада, Пана Арабскага Й.Пэрскага». Таму нельга казаць, што гэтыя тэксты перакладаліся выключна з цюрскіх моваў, хаць сапраўды ў Кітабах часта-густа і спатыкаюцца турэцка-беларускія слоўнікі.

Многія навукоўцы ў працах пра беларускіх татараў выяўляюць свою некамплектантнасць. Як, напрэклад, у артыкуле У.Свяжынскага «Цюрскія і арабскія мовы ў моўнай сітуацыі Вялікага Княства Літоўскага» (надрукаваны ў зборніку матэрыялаў II міжнароднай навукова-практичнай канферэнцыі «Ісламская культура татараў-мусульманаў Беларусі. Летувы і Польшчы і яе ўзаемадзеянне з беларускай і іншымі культурамі», Менск, 1996) — «для передачы спэцыфічнай беларускіх гукаў беларускіх татары... дапоўнілі арабскі пісьмо дэзвіюма неабходнымі літарамі». Тады як у арабскай абэцэдзе 28 літараў. Калі дадаць яшчэ

2, будзе 30. Але ў альфабэце беларускіх мусульманаў 33 літары (альбо «харфы»), пра што ён сам ніжэй і піша. Пра іншыя матэрываўцы гэтых зборнікаў і такіе літаратуры часам проста няма чаго й сказаць: пабачыш назвы артыкулаў — і адразу разумееш, што яны ненавуковыя. Напрыклад, «Аб структуры Божага імя» (з графікамі і табліцамі). Дарэмна шукаць вычарпальну інфармацыю пра Кітабы і ў Энцыклапедыі Гісторыі Беларусі — нічога, акрамя агульных фразаў, там няма. Бібліографія да дадзенага артыкулу складаеца ўсяго з 9 кнініц, з якіх 7 прыпадае на 20-я гады і толькі дзіве — на наш час (прычым адна з іх — польская). Прыходзіцца часам сумнівацца і ў тым, што аўтар чытаў тая кніжкі, пра якія піша, — скажам, легенду пра ўзыненіне Мухаммада на неба В.Несцяровіч называе пәмай, хоць твор гэты ніяк пад азначэнне пәмай не падпадае.

Літаратуру беларускіх мусульманаў моцна панішчылі войны мінулага стагодзьдзя. Са Смілавічай, кажуць, у 60—70-я мяжамі вывозілі кнігі, многія з якіх у 90-х сплылі ў Савадаўскую Арабію й Кувейт. Ёсьць падставы меркаваць, што існаваў беларускі пераклад усёй Святой Кнігі Кур'ану. Ён да гэтага часу на знойдзены, але хто ж яго шукаў...

Матэрыялы тэмы нумару падрыхтавалі Сяргей Богдан і Вячаслаў Гушча

За дапамогу ў пошуках дзякую сп.І.Канапацкаму і доктару М.А.Галамінегажду з універсітetu Mashgadu (Іран)

وَمَبْرُوهَا لِاصْنَادِهِ مُؤْلِفُهُ

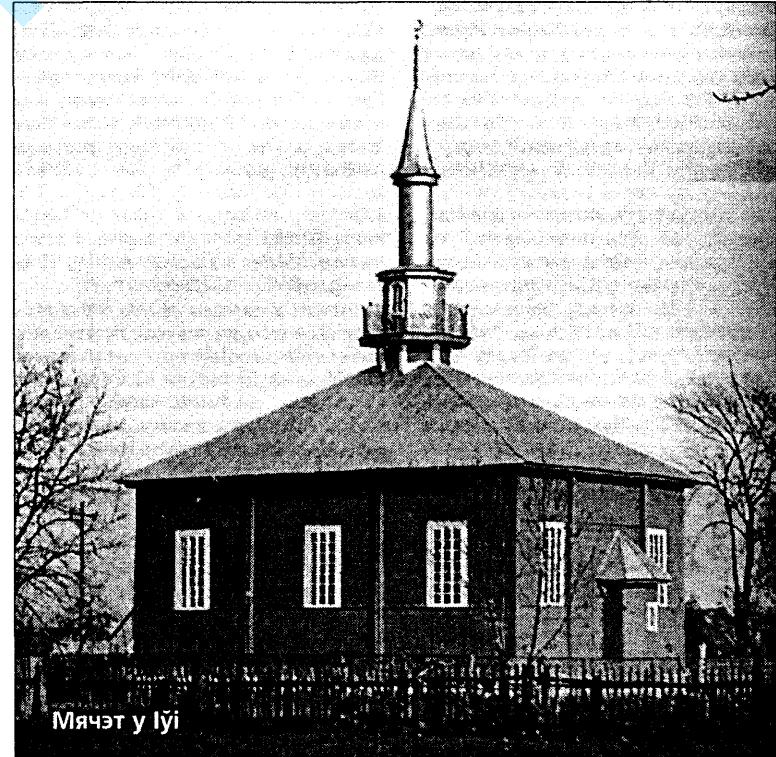
Аліф

Трэцяя беларуская абэцэда

Дасённяя абэцэда беларускіх мусульманаў друкавалася толькі троіцы ў выданнях з мізэрнімі накладамі — А.Антановічам у кнігі «Беларускія тэксты, пісаныя арабскім пісьмом» (500 асобнікай), 21-й кнігі «Запісаў» Беларускага Інстытуту Навукі і Мастацтваў у Нью-Ёрку (1994) і «Беларуска-турэцкім размоўніку» (Нью-Ёрк, 1995).

Расчытаны намі Кітаб, які мы тутака працянуем Вашай увазе, гэтыкую абэцэду называе «аліфам», а яе знакі — «харфамі»: «У аліфе 28 харфаў» (дадатковыя знакі для беларускай мовы аўтар Кітабу ня ўлічае). Чаму «аліф»? Гэтак называецца першая літара арабскае абэцэды, а паходзіць гэтае слова ад назвы першых літары фінікійскага альфабету — «алеф».

Працяг на старонцы 8.

Мечэт у Іўі

статкам вазілі і зямлі і вадой колька месяцаў спрэважала.

Сулейман пытаў у сваіх паноў-маршалкаў у старэйшых [цихопіць пачастунку на ўсіх].

«Старшына, — мовілі, — і крулю

ня только на дзень, але на кілько

дзесент дней можа быць, і сам, і

і дзеўце ўсітка гая сяла [і любым

дзеўкам хопіць].

Калі тэн дзень прышол, Сулейман паехаў з войскам і зь людзьмі

казаў высокі палац збудаваць. Сеў

на палацы, калі [і ў гэты момант]

адна рыба морам прыплыла, пры

берагу стала, мовіла да Сулеймана:

«Круле Сулеймане, дзе [быццам

бі] сейсяго дня — мін Пан

Бог казаў — [у] цябе ёсьць і піц, і

есць!». Сулейман рэк: «Отож маеш,

еш і пей, што хочыш». Рыба выніяла

галаву з мора, разінула рот,

палькнула ўсё разам едзена і пі

цьеў, што колька месяцаў гатаваў,

і з усім начынам, з катламі, [аж]

людзі-кухары ўцікалі. Тая рыба

палькнула, што ён гатаваў для

усяго стварэння, што ёсьць на

Работа над памылкамі

Дзякую Алею Чобату. Свайм артыкулам "Беларусь за дваццаць год" ён згуртаваў палатно магчымых падзеяў, на якіх ужо можна мавіаць нешта набліжанае да рэальнасці. Праўда, трэба крыху падправіць. Вось сп. Алею цвердзіц, што "нацыя пачынаеца не з ідэі, але з багацця, дабравіту". Незразумела толькі, адкуль гэнае багацце, прыплыве да нашых берагоў? И навошта тады ідэя? Еж сабе, пі, радуйся жыццю...

Некалі ў нас у Віленскім краі казалі: "Чаму бедны? Таму што дурны. А чаму дурны? Таму што бедны". Багацце само зь неба ня зваліца, а калі і зваліца, дык ня будзе скрыстанае як сълед. Вось нам звалілася Незалежнасць у самыя руکі, а мы дагэтуль лыплем вачима і енчым, бы няма ідэі, ведаў, уменьня жыць самастойна.

Якраз ідэяў нашай апазыцыі не стае. Як агучы некалі Пазынак з паплечнікамі некалькі ў той час актуальных нацыянальных ідэяў, так дасення і топчамся на гэтых набрыдлых працоўнаму люду пытаньнях.

Невядомы Жаўнер з Нью-Ёрку свайм докладамі паказваў проста ў цэнтар нацыйных проблемай. Чаму якая-небудзь грамадзкая партыя ці аўтанданыне не звярнулася да праукратуры і адначасова ў Менскі гарсавет і, у суязі са звынікнем грамадзкага дзеяча і народнага дэпутата Ганчара Віктара і верагоднай яго трагічнай гібеллю, не папрасіў вуліцу імя Куйбышава, на якой жыў Віктар Ганчар, перайменаваць у вуліцу Ганчара?

Альбо Малады Фронт узяў быды разабраўся, каму прысягаюць нашыя юнакі ў беларускім войску. Што эста за *Отечество?* Чаму не Эспубліка Беларусь? Ды стварыў бы праздэнт!

А то на плоце надрапаў "Зубр" – і ўжо можна сябе адчуваць рэвалюцыянэрам. Некаторыя "грантанаошы" наўратілы мовы ня ведаюць, а вы хочаце ад-

іх нейкіх ідэяў ці зьдзяйсьненіяў.

Некалі кіруючая эліта ў выглядзе Вярхуна Савету згадліва выслушаць апазыцыю БНФ па пытанні эканамічнага развязыцца краіны. Гэта быў Зорны Момант: кіруючая эліта, не знайшоўшы сваіго шляху, хацела паслухаваць апанентаў. І было ж што сказаць! Проста, ёмка, рэальна, зацікавлена, ветліва, добразычліва, з павагай да слухачоў.

Прем'ер-міністар ценявога ўраду спадар Заблоцкі хвілінаў 10 пляжкі ўрад Кебіча, а потым яго ўжо нікто ня слухаў.

У выніку пратапаліса на месцы ўсе: і апазыцыя, і кіруючая эліта. Малая прыватызацыя практична ня зроблена, аграрны сектар не рэфармаваны, прадэзеныя абарончыя сродкі й асноўныя фонды. Зараз прыватызацыя на нашай тэрыторыі будзе рабіць расейцы.

Беларусь як тэрыторыя Расейскай Федэрациі будзе існаваць і далей. Але ні ў Рэсе, ні ў Беларусі ня будзе заможнага сярэдняе клясы. У Беларусі 3% насельніцтва будзе мець ад 1000 да 5000 даляраў у месяц. Астатнія – ад 50 да 150-200 даляраў, толькі на ежу ды порткі. Дзяржаве трэб будзе развіваць касымчынныя сілы, узнайліца вytворчысць, абнайляць прамысловы патэнцыял, ствараць народную гаспадарку... Словам, лацінаамэрыканскі варыянт развязыцца.

ППРБ сёньня Рэсе ня дужа патрабуны, ён мае палітычную амбіцыю і ня любіць прыватнай маёмысці на сродкі вытворчысці. Яму прапануюць заняць пасаду Старшыны Саюзу Усярэсус. Працы хопіца – трэба рыхтаўца Саюз для ўступлення Малдовы, Украіны. Дый нямецка Рэсе душыць сваімі рукамі наш нацыянальны рух, лепш каб гэта зрабілі самі тутэйшыя.

ППРБ выгдона мець даволі круту нацыянальную апазыцыю, зь мітынгамі, графітыстамі, мовай, культурай. Чым слабейшая апазыцыя, tym слабейшая падтрымка з боку Рэсе. ППРБ – выканаўца чужых ідэй, а не ініцыятар. Існуе супяречнасць паміж замяталіншчынай і тутэйшай элітай, якая дарасла да разумення, што другой жыццёвой тэрыторыі для ях, як і для нас, на Зямлі няма. Гэтую думку і павінен быў выказаць прэм'ер-міністар ценявога ўрада Заблоцкі. Замяталіншчына ж, як і ідэя аўтанданыння, – мітствораны кулкай людзей дзеля асабістага выживання.

Апазыцыі трэба было не марнаваць час, абраючы прэзыдэнта, а стварыць праграму – растлумачыць, як плянунем жыць, зарабляць на жыццё, – і пралагандаваць яе сядор насељніцтва. Такой праграмы няма, значыць, выбары мы ўжо прайграли.

Улада, займаючыся інтэграцыйнай рэчышчай, і сама паверыла ў сяброўскую міждзяржаўную эканамічно-фінансавую стасунку. Створаем сумесныя прадпрыемствы па вытворчысці

трактароў у Яраслаўскай вобласці, не разумеючы, што ствараюць будучыні конкурэнтам. Яны наладзіць вытворчысць больш таннай сельгасгэхнікі, карыстаючыся нашымі тэхналёгіямі, а што будзем прадаваць мы самі? Наша ўлада ўвесі час заплюшчвае вочы на тое, што ў Рэсе будзе цалісты, азначыць, актыўны, агресіўны, драпежны лад жыцця, дзе ніхто нікога не шкадуе. Дзеля прыбыту роднага брата не пашкадуць.

Просты шараговы расіянін можа быць нармальным, добразычлівым, выхаваным, адукаваным чалавекам. Пачварна сама імперская ідэя, якая ахвяруе чалавекам, ягоным лёсам, лёсам цэлых народу, нават рускім народам дзеля Вялікасці імперыі. Прыкладу вялізарнае мнства.

Дабравіту і багацца аўтаматична ад Рэсейскай імперыі мы не дачакамо.

Таму і вымушаныя патрыёты вылучаюць Нацыянальную ідэю, каб жыць багаты. Некалі гэтага дасягнупі фіны, зараз палажкі. Можа, дасягнупі эстонцы, латышы, летувісці... Іншага шляху, акрамя як далучыцца да цывілізацыі Эўропы, няма. Толькі мы маглі зрабіць гэта самастойна, а зараз прыайдзеца далучачца разам з пачварнай імперыяй.

Але трэба займацца не самазапахоўваннем, а стваральнай працы. Менскія грантоношы выклікаюць у мене меншую цікавасць, чым старшыня калгасу Алег Валодзька, што вывучыў наемецкую мову ў 50 год і наладзіў вытворчысць паліва для трактароў з рапсу. За такім людзьмі будуче, і мы павінны падтрымліваць і вучыцца ў іх.

Наш народ нагараўся ў ХХ ст. у двух сусветных войнах ён страдаў 5 млн. чалавек. Мае бацькі з дзіцячымі год захавалі генетычныя жах перад вайной, бо іхнія радзіны й дамы былі разбураныя, яны з маленства зведалі бяздомнасць, сроцтва, тулянне па чужых хатах.

Таму для простых людзей галоўнае мір і каб было што зьвесьці. Для нас гэта натуральная, але давайце разумець іхні жах дзіцяцінства. Разумець ісціці дзей, да цывілізацыі.

Кастусь Травень, Менск

зараць вядзэм дыскусіі, замест таго, каб яго з гноўнай жыжы выцягваць. Паверце, прыватная ініцыятыва ў уласны прыклад могуць адыграць значна большую ролю, чым нежыццяздольныя заклікі і гарлаплайства. Як для Бога важныя кожныя грешнікі, гэтак і для нас павінен быць важныя чалавекі, бо ўсе яны маюць роўныя з намі права. І на дабравіту, і на культуры, і на цывілізацію, і на нацыянальнасць, і на сусветнасць, і г.д. Ня навісьць і плявузванье, якія размазываюць зараз праста па некаторых старонках "НН", не прывядзяць ні нас, ні наш народ ні да чаго добра – ні праз дзвінцаў гадоў, ні працісто.

І яшчэ. Ніяк не магу пагадзіцца са сцьвярджэннем Зымітра Віцько, што ППРБ працістаўляе наш народ. Прывядзіцца ўважліва да людзей, якія наўкол вас, прыгледзіцца да сябе. Прадстаўнікі нацыі – гэта і Алея Чобат, і Алея Аркуш, і Алея Чунь, і Вы, і Вашыя суседы. Узгадайце гісторыю. Імёны функцыянераў, нават адзённых, забываюцца. У людзкай памяці застаюцца імёны духоўных лідэрў, наўкоўцяў, вынаходнікаў, творцаў, асветнікаў... і *сапраўдных* злачынцаў. Магчыма, вас сущэцьце то, што, напрыклад, у адной з менскіх школ на іспытаванні па гісторыі вучні назвалі першым прэзыдэнтам РБ Сталіпіна. Расейскія школьнікі з цяжкасцю могуць раслумачыць, хто такі Ленін і Сталін, якія жакучы ўжо пра Гітлера. А памяць пра простых сумлінных людзей застаецца ў духоўных чысціні наших нащадкаў, у здараўных генах, у традыцыях (ня бытала з забабонамі), якую Вы чамусыці гэтак не ўпадабалі. Дарэчы, традыцыі – гэта перадумова здароўя абыватальскага грамадзтва, а Алея Чобат, наўкоўкі я разумею, піша якія пра ягоныя хваробы. Так што традыцыі – не бяды, а адзін з спосабаў ратунку нашага Маргінальнага абыватальства. Калі ж Вы лічыце сябе не абываталем – калі ласка, парушайце традыцыі і стварайце авангард. Але не забывайце, што зь якім пачынаеца ўсялякая традыцыя. І памяцайце: тыраны прыходзяць і сыходзяць, а Шэкспір застаецца.

Што ж тыцыца яшчэ аднаго папярку, які Чобат робіць Аркушу, дык ён відавочна неабгрунтаваны. Алея Аркуш сам кажа, што адраджэнцы на пачатку 90-х "захадзілі ўсё адразу". Такім чынам, згадка сп. Чобата пра "нецярпенне" на можа прымыцца як паунавартасны контраагумэнт – гэта проста псыхалагічны "наезд", які выкарыстоўваюць у спрэчках людзі, не зацікаўленыя ў дыялекце.

Ды пра што размаўляць? Для Аркуша народ – "гурт дзяяцей", а для Чобата – быдла, якое час зноў заганяе ў траншэ. Народ ня ёсьць быдлом, па сваёй сутнасці, шаноўны сп. Чобат. Ён ператвораны ў быдла. І, у прыватнасці, намі з Вамі, бо мы

Трыўожны месяц верасень

Лукашэнка выйграе
чарговыя выбары,
бо "паяднаная
апазыцыя" іх
прайграе

І на тое аналітыкі знойдуть мнства прывынаў. "Паяднаная апазыцыя" так і не абвясціла афіційна, што яна *мае* "адзінага кандыдата". А ўсе гэтыя рады-нарады, як дзеці малыя: вядзэм кансультатыўныя: гэтыя людзі за столкі гадоў нічога ня вывучылі на шматлікіх сэмінарах ды нічога не зразумелі на ўласнай скурі. Скончыцца, як у 94-м, калі Лукашэнка меў перад сабой "трокадзінага кандыдата" ў шаноўных тады асобах Кебіча, Шушкевіча і Пазынкя. Лідэры партыі, клубаў і згуртавання дзейнічаюць паводле таго Леніна, які быў яшчэ не ў Крамлі, а на эміграцыі: "Прежде, чем об'единітися, нужно хорошенько размежавацца". Некі Адам Міхнік пісаў у "Газэце Выборчай", што ўсё менш разумее беларусаў. Быў адзін БНФ – стала два; былі адны сацыял-дэмакраты – раздвоіліся; нават камуністы, "адзінай і непадзельнай" адвеку, – і тыя напалам. Чуў я, што і ў "гражданоў" з АГП на ўсё ў парадку...

Але глыбей беларускае гора! Памятае, як плакаў Гарэцкі пра "дзізве душу"? А цынік Яновіч вывёў у звыштонкай мініятуры праостага, як палена, "беларускага шызафраніка"? А што рабілася ў "таперантным" Менску" 1600 г., які Бабковіч нідаўна расьписаля як Бог чарапаху?! Суды, скары, мардабоі. Асабліва, калі пачынаў засядаць Трыбунал – цяпрашняя Каардынацыйная Рада – о, тады давалі коўкую, дыму і чаду!

Цяпер на тых кансультатыўях, выяўляеца, трэба кансансус. Добра, але навошта ж забывацца на гістарычную традыцыю і выракацца адвечнага *liberum veto*?! На мой розум, яна супэрсучасная, нават тэрмін можа лёгка асуцьсніць на якое-небудзь *colchonum veto*...

Папаўзла нават чутка, што "апазыцыя" праста гуляе ў коткі-мышкі з усімі засікаўленымі. Ад парлямэнтару са Страсбургу да газавых баронаў зь Ямалу і алюміневых каралёў з Краснайскай. Як у часы нелегальныя вымены валиты "кідалы" з "лохамі": замест дзяляраў фраер атрымліваў пачак тонка і чысты парэзанай паперы дзяляравага колеру... Толькі тут наадварот – з шмат пачкай дзяляраў "Юкос", "Лукойл" і АБСЭ з назіральнікамі атрымліваюць тонка і чысты прайгравыя выбары...

"І будуць біць іх у пастарунках, і грашыма ў судах караце, і выганяць сялішчы на кавалку хлеба, і літаратуру агітацыйную лапаць на ўсіх межах... і прыйдзут на цябе дні страшныя, і голад, і мор, і нейраджай (!), і ламані, і гвалт, і канец съвету..."
Малады герайзм, жаданые аддаць жыццё за Айчыну – справа прыроджаная. У выбарчую кампанію новых Шыдлоўскіх не забракне.
А што іх мала пакуль, гэта добра. Но, дай Бог, уздымешца мазольная рука беларускага люду – і ярмо дэспатызму (выбарчы скрыні), агароджанае жаўнерскімі штыхамі (АМОН), развязіцца на порах... Спяўніця жа тады давядзенца абязнікі: законы пад Эўропу падгандыкуюць, датыцы адбіраюць у калгасаў, магнатам з Рэсе лепшыя кавалкі аддаваць "за здорово живёш" etc. А ня дай Бог, ня вызнае "рэжым" выніку непаджадных, бронетэкніку на скрыжаваннях расставаць, а ўсіх "лід

анавяданье

Адам Глёбус

Люблю Менск. Ведаю, шмат хто
ня любіць майго гораду. Адным
замала ў ім гістарычных помнікаў,
другім не стае геніяў, трэцім ніяк
не вымалёваўца пэрспэктывы
нармальнага разьвіцця. Шэ-
расыць, асфальтавасыць, прыпыле-
насьць і задымленая туманнасьць
вызначаюць ablічча майго Менску.
Архітэктура стандартная, насель-
ніцтва бесхарактарнае, начальства
прыблуднае, мова білінгвістычна-
макаранічная. Што ў Менску мож-
на любіць? Вар'ятаў! Іх постасці,
твары, паводзіны разбуроаюць за-
вядзёнкі, парушаюць нормы і пра-
вілы, ствараюць непаўторнасьць
нашне стадіі.

нашае стації.
Вось табе Вова-Камандзір. Я ведаю Вову гадоў трыццаць, і колікі памятаю — ён заўсёды быў стары, сіявусы, стрыжаны пад “бобрык”, у вайсковай форме. Можа Вова й хадзіў некалі ў камандзірах, але наўрад. Хутчэй за ўсё, ён, як большасць хворых на галаўу, праста

любіць усё вайсковае: боти, фрэнчи, фуражкі з кукардамі. Такі бяскрыўдны вайсковец — Вова-Камандзір. Дзе жыве, хто ягоныя сваякі — невядома. Але я добра ведаю, дзе й чым Вова харчуецца. Камандзір любіць кафэтэрыі гастраномаў. Магазыншчыцы наліваюць яму гарбату. Вова сыпле, не шкадуючы, лыжачак з пяць цукру, зьбірае недаедзеня канапакі, кавалкі батонаў, абгорткі тварожных сыркоў і моўчкі падсілкоўваеца ў кутку. Праўда, гарбату сёрбае вельмі гучна. Ад любові да ўсяго перасалоджанага і зацукраванага ў Камандзіра баліць зубы. Таму яго часцяком можна пабачыць каля другой стаматалігічнай клінікі, што месціцца насупраць кінатэатру "Цэнтральны". Паліклініка працуе круглыя суткі. У ёй заўсёды съветла і цёпла. Вова-Камандзір любіць сядзець у чарзе ў чакаць, калі раницай адчыняцца кафэтэрыі, дзе можна пасаладзіць душу перацукранай гарбатаю. А запляваны крывёю сънег каля ганку паліклінікі, відавочна, ніколі не писаву Вову апэтыту.

Сам Вова-Камандзир таксама ніколі не псовав мне аптыту, а вось ад пагляду на Жабрака-Презыдэнта заўсёды рабілася млосна...

зыдэнта зауседы разглася млюсна...
Ён стаяў на сходах станцыі мэтро "Акадэмія навук" і прасіў гроши. Нават і не прасіў, а проста трymаў зімовую шапку так, што кожны разумеў — дайце на хлеб. Кідалі яму неахвотна. Агіду ён выклікаў, бо не стары, а такі запушчаны, съмярдзочы, неахайнны. Ерррр... І вось, у адно імгненьне ён стаяў самым знакамітым жабракам у стації, дый ня толькі ў Менску, а ва ўсёй Беларусі, бо быў страшнна падобны да першага прэзыдэнта. Усе толькі й гаварылі пра яго, паказвалі адзін аднаму. Ну і гроши спаліся ў шапку несканчоным дажджом. Жабрак-Прэзыдэнт неяк нават папрыгажэў, пакруглеў, паружавеў... Быў жа зялёны, як мярцвяк, а тут і падстрыгаецца, і шчокі голіць, вусы падрезаў акуратненка — рыхтык Лукашэнка. Вядомасць Жабрака-Прэзыдэнта абярнулася для яго...

бядою. Ці са сваёй інцыятывы, ці на загад згары, мянты пачалі ганяць жабрака. Толькі ён стане каля кінатэатру "Кастрычнік", а яны тут як тут. "Валі адсюль! Каб духу тут твайго не было!" Жабрак-Прэзыдэнт сунеца да Акадэміі мастацтваў, але й стуль яго праганяюць празвахаўнікі. Не такая ю добрая рэч, як высьветлілася, быць падобным да кіраўніка краіны. Калі ты жабрак, дык лепей быць падобным да апазыцыянзра — Васіля Быкава ці Зянона Пазняка. Урэшце, ён прапаў. Колькі

МЕНСКИЙ вар'яты

тызм экзальтаванага палітпісеменінка Эдуарда Мандарынава, пра сымболіку калаўротаў і проціму іншых цікавосьцяў для маргінальных асобаў пэнсійнага веку. Распаўсяднік напаўлегальны прэсы, як і большасць яго носібітаў вялікарасейскай ідэі, грэшны на *інадрочаскі акцэнт*: ён крыху заікаецца — але прыродная дабрыня, дзіцячая шчыравасць і ўгодлівасць дробнага гандляра падкупляюць. Чаму не спыніца? Чаму не наўбыць брыдкаслоўнай газэткі? Чаму жартам не паспрачацца пра перспектывы беларускай мовы? И раптам высьветліць, што Заіка-Газэтнік вельмі любіць і паважае беларускае слова. А белпрэсаю ён не гандлюе таму, што ў ёй замалае экспрэсіі. Пра “Слова Нацы” ён ня ведае, а ўсё астайніе сапраўдныя можна набыць у любым шапкі ад Навінак да Камароўкі і ад Малінаўкі да Чыжкоўкі. У кожнага свая праўда, свае навіны й свае вар’яты.

Для адных вар'яцтва канцэнтру-
еца ў газэтных шапіках, а для
другіх яно жыве на могілках...

Могілкавы Прыйбалльнік — ця ня самы калярныты вар'ят у Менску. Начуе ён на Вайсковых кла-дах. Як толькі сыходзіць сънег, ён пачынае спаць на прымагільнных лаўках, непадалёк ад помнікаў Коласу і Купалу. І так ажно да маразоў. А ўзімку хаваецца на га-рышчах і ў сутарэннях паблізу ад тых жа кладоў. Харчуецца ў магазінах "Садавіна-гародніна". "Дайдай агурок!" — крычыць ён на ўско-

краму. Шкадуюць, вылоўліваюць з бочкі салёна га карабля беларускіх агародаў, частуюць па ўдурка. Першым агурком ён хрумкае каля прылаўка, а другі насе на молілкі й нясьпешна зъядзе ў засені бэзу. Але не паяданье салёна гародніны — галоўная асаблівасць Могілкавага Прывіральніка, а паталягічная прага чысьціні. З раницы да раніцы ён зъбірае съмецьце. Пасьпіц якую гадзінку й зноўку носіць розныя паперкі, бутэлькі, бляшанкі на съметнік. Лаецца Прывіральнік магутна... "Пазасіралі, за-паскудзілі, засцалі..." И так ажно пакуль не пачнеца прыпадак. Тады кантэйнёры са съмецьцем коцяцца дагары нагамі, бруднае рызвзё разълятаеца ў розныя бакі, ён шкамутае, дзяэрэ, падфут большвае, топчацца... Ажно пакулы сілы не пакінуць Могілкавага Прывіральніка. Валіцца ён тады ў бруд і плача-скавыча, як заганьбы ў пастку і съмяротна паранены зъвер. Выплачайца, высыпіца — зноў за сзызіфаву працу, прыбірае з вечара да вечара, ад зімы да зімы.

Калі Могілкавы Прыбіральнік
займаецца выключна матэрыяй
дык Зорык-Вынаходнік жыве мро-
ямі, марамі, ілюзіямі...

Звычайна ўёплымі вечарамі Зорык-Вынаходнік шпацыруе па Ка-

рын-Выходник шашкарує па пасіці
стричніцкім пляци або ўздоўж
«Цэнтральнага». У Зорыкамы
заплечніку заўсёды знайдзеца
бутэлечку сухога чырвонага, а калі
няма, ён неадкладна прапануе
пайсыці набыць бутэлечку. Гарэлкі
Зорык ня любіць. П'е, як наліва-
юць, але ён сталы й трывалы ама-
тар сухога рубінава-крылавага
віна. Патіваючы алькаголь на бе-
разе вечаровай Сьвіслачы, Зорык
любіць распавядца сябрам-сабу-
тэльнікам пра свае найноўшыя
адкрыццы ў самых розных кірун-
ках чалавечай дзейнасці... Ну
чаму сабакі ходзяць па вуліцах
проста так? Трэба выпускаць вазки
для сабак, такія ж, як і для коней?

толькі меншага памеру. Сабакавод ідзе у краму, а побач бяжыць улю-
бенец, запрэжаны ў вазок. Адпаведна на зваротным шляху сабака
павязэ пакупкі. Чым кепска? У
Беларусі выдатная мінэральная
вада, і зусім няма мінзралаў. Траба
арганізацаць здабычу мінэралаў
зь мінэральнай вады. Нашто ў ка-
шулі каўнер? І наагул нашто каў-
нер патрэбны? Нікуму не патрэб-
ная дээталь вонраткі — каўнер.
Адрэж яго, і што зьменіца? Нічо-
га. Але адразаць каўняры ня вар-
та. Лепш правесыці тлумачальную
працу пра непатрэбнасць каўня-
роў і вырачыся іх цалкам. Уяўля-
еш, якая эканомія сродкаў? Колькі
можна ўсяго ўсялякага патрэбнага
пашыць з наэканомленай матэрыі!
Ого!.. Гарады можна будаваць!
Рабіць каркасы зь лёгкага металу
і абшываныць іх матэрыяй. Вядома,
папярэдне тую матэрыю варты
праплітаць аntyвогненнym
растровам... Ня кожны субутэльнік можа
вытрываць Зорыкавы размовы
больш за пятнаццаць хвілінаў. Але
Вынаходнік не крыгудуе, бо чырво-
нае сухое хутка зморвае. Ён супа-
ковайаецца і засынае з широкім рас-
плюшчанымі вачымі.

віцця дзяржавы. Кожны апера-
тыунік марыць стацы аналітыкам.
Факт! Алеcь-Аналітык ня выни-
так. Праўда, ніякай шпіёнскай ка-
р'еры ён не зрабіў. Ён наагул нія-
кай кар'еры не рабіў. Скончыў
філязофскі факультэт і пайшоў
працацаць на трактарны завод
вартаўніком. Грошай няшмат, але
як жыць аднаму — хапае. Затое
процьма вольнага часу, і можна
ночы навылёт пісаць аналітычныя
артыкулы. Алеcь піша, піша і піша.
Аналізуе, прагназуе і, што самае
цікавае, стварае ідэалёгію новай
белдзяржавы. За бутэлькай га-
рэлкі, па вялікім сакрэце, найлеп-
шым сябрам Алеcь-Аналітык рас-
павядыае свой варыянт ідэалёгіі на
аснове канфуцыянства, навукова-
га камунізму і расейскага старааб-
раднага праваслаўя. Самае незвы-
чайнае ў гэтай, так бы мовіць ідэ-
алёгіі, тое, што ўласна беларуска-
га ў ёй нямашака ні каліўца. Зрэш-
ты, кожны вар'яцце, як умее, і на
тым грунце, які мае. Ну, не чытаў
Алеcь Абдзіраловіча (Канчэўская),
што ты тут зробішь. Дый нічога
рабіць ня трэба. Хай пра тое дба-
юць супрацоўнікі жоўтага дому з
бэльвэдэрам на вуліцы Камса-

Наколькі абстрактныя пражексты ў Зорыка-Вынаходніка, настолькі заземленыя развагі ў Алеся-Аналітыка...

Не сакрэт, што ў Менску процьма ўстановаў зймалася і займаеца падрыхтоўкаю розных агентаў і спэцагентаў, ахоўнікаў праваахоўнікаў. Беларус, як чала-
век схільны да асымляцыі, зьяў-
ляеца найлепшым матэрыялом для вырабу шпіёнаў, журналістаў, выведнікаў і папросту кадэбісташ, зъ міліцыянтамі. Ну, а які ж таем-
ны агент ня марыць на старасць гадоў зрабіцца палітычным, а тым
больш геапалітычным аналітыкам,
і, пасля бурленинага жыцця са-
стрэламі, трупамі, мільёнамі даля-
раў, сэксам з фотамадэлькамі, за-
сесці ў зацішнай аднапакаёўцы і
папісваць артыкулы, якія лягуть у
аснову стратэгіі й тактыкі разы-
зання.

ВАР'ЯГИ

менскія

майстэрню на мансардзе двухпавярховага дамка на вуліцы Інтэрнацыянальнай. Бруднае, непрыбранае, заваленае старымі запыленаімі рочамі, съміядзючае памяшканне з маленкімі вокнамі й нізкай стольлю. На падваконьні ляжалі пляці гнілых яблыкаў, зь якіх Халамава пісаў натураморт пад назоў "Дэмагог". Дэмагогія і мройная адрошанасць былі асноўнымі рысамі харектару самога Хламава-Халамава... Ты апранаеш бляютку кашулу, чорны смокінг, ідеш на съвецкі рафт і там з келіхам дарагога шампанскага ў руце просіш у якога-небудзь мільядэра пазыгчыца на год мільён фунтаў. І ён табе дае мільён ангельскіх фунтаў. Вось чаму вучачы у лёнданскай школе жабракоў... Паверыцы Хламаву-Халамаву мог толькі поўны ідыёт. І ён гэта цудоўна разумеў, але ня мог стрымацца, каб не расказаць у ста першы раз пра школу сваёй запаветнай мары. Свайго "Дэмагога" ён так і не дамаляваў, майстэрню прадаў за капейкі, набыў хатку ў вёсцы і адпаведна перастаў быць менскім вар'ятам.

Менск — горад вялікі, вар'ятаў і без Хламава-Халамава хапае, ну, хоць Габрэйскую Модніцу згадайма...

Жанчыны вар'яцеюць з-за шматца — не навіна. Але ёсьць сярод слабога на апранахі полу такія, што любяць прыбирацца больш за ўсё на съвеце. Большасць з такіх ўсё адно носіць гатоўнае адзеньне. А вось старыгітную гарбрэйку з пляцу Перамогі куплённае, відавочна, не задавальняе. Яна мадэль і щые сама. Яе стыль можна без перабольшання ахрысьціць шагалаўска-віцебскім. Салатавы палітончык з каўнерыкам лісінага футра. Фіялетавы панчохі. Белыя боты на абцасах са срэбрыстымі спражкамі. Ружова-празрыстыя шалік і такія ж празрыстыя-ружовыя пальчаткі. Рыды-кюль, як і боты, бляютка-белы з масіўнай зашчапакаю. І макіяж у Модніцы адметна-незабытны. Твар алеабастравы, вусны ўёмна-малінаўы, вочы падмалываны ультрамарынавымі ценямі ў туши, а бровы шырокі і вугальні, як крылы грубана. Завершана сць і непадобнасць усяму ансамблю надае брошка з галубовым шклом у карункунавай аздобе белага метала. Яна іскрыстай кветкаю гарыцы над яўрэйскім сэрцам. Модніца і ўлетку, і ўзімку ходзіць у адных і тым жа строі. Ходзіць вакол пляцу Перамогі з ягоным фалічным абзліскам і вечнай фаеркаю. Ходзіць амаль штодня, але мала хто зъявітае на яе ўвагу. Горад бяжыць, ляціць, спыняеца... Справы, клопаты, заняткі... Каго хвалюе чужое шчесце быць модным і прыгожым. Тысячы разоў я праходзіў каля, паўз, пад і побач з пляцам Перамогі і бачыць я бачыў Модніцы, пакуль мастак-графік Ігар — Ізя Ліберман — не паказаў мне на яе. І цяпер я бачу яе ледзь ня кож-

рачковых тварах нямашака пячаткі Божай. У іх паводзінах не выяўляеца Вышэйшай сілы. Яны лёгка пралічваюцца і рэгламентуюцца. Іншыя реч — дзівак-вар'ят. Ён адметны і непаўторны. Ніколі не згадаеца, куды ён паверне, які будзе наступны крок. А раптам праз момант ён гучна, на ўсю вуліцу закрычыць: "Ы-ы-ы-ы!!!!" Як вытлумачыць? Што сказаць? Ты бездапаможны супраць ягонае прыроды, як і супраць прыроды нааугл. Застаецца адно назіраць, спачуваць і задумвацца над марнасцю чалавечых намаганняў. Але назіраць за вар'ятамі вельмі цікава. Утрай цікавей, чым за бамжамі. Тому за Сіроткам я не наўзіраў. Думаў, ён звычайнай бомж, які начуе на гарычы ў маім пад'яздзе. Каб я быў больш уважливі, дык адразу б адзначыў: бамжы ня носяць акуляры. Ну на халеру бічу акуляры? А ў Сіроткі на чорным ад гразі твары сядзелі, можна сказаць, тэлескопы. Лінзы ў ягоных акулярах былі ў палец таўшчынёю. І калі мне сказаі, што

Кнігі для кожнай беларускай сям'і. Уладзімер Арлоў. Генадзь Сагановіч. ДЗЕСЯЦЬ ВЯКОЎ БЕЛАРУСКАЙ ГІСТОРЫІ. 862-1918. Падзеі. Даты. Ілюстрацыі. (2-е выданье.) Уладзімер Арлоў. АДКУЛЬ НАШ РОД. Апавяданы з гісторыі Беларусі для малодых школьнікаў. (2-е дапоўнене выданье.) Кніга з цікавасцю чытаецца ў любым веку. Па даведкі звязтарца на тэл. (017) 213-43-52

Сіротку зьбіла машына, я падумаў пра акуляры. І я ня толькі падумаў, а падняўся на гарыччу правесцьці рэзвізію ў ягоным гніздре. Там я знайшоў процыму малюнку. Сіротка быў мастаком. Маліваў ён выключна галовы мутантаў. Лупавокі, рэдказуябыя, лабаты, лысыя мутанты пазіралі на мяне зь мятых шматкоў абгортачнай паперы. Няўжо мы такія? Такія, такія, і нікія ня іншыя.

Творы нябожчыка я пакінуў на гарычы. Іх паступова пакрыў пыл і галубыя памёт, а можа нехта ўзбраў іх сабе, уставіў пад шкло ў рамы, павесіў на сцяну. Сумняюся. Людзі ня любяць вар'ятаў, баяцца іх творчасці, пазыбгаюцца сустракацца зь іх паглядам, бо ў ім зеўрае абсалютна халодная вечнасць.

Такія, як Сіротка, сапраўды блізкі да вечнасці, а вось Зайчык-Папрашайка нагадвае мастьлька-аднадзёнку...

Дзе турысты, там і ён — даўгіг Зайчык-Папрашайка. Турыстаў у Менску кот наплакаў, таму Зайчыку ня надта каб шыкоўна жывеца. Бегай, гойсай, скача з Траецкага прадмесця да гатэлю "Беларусь", ад гатэлю да Чырвонага касыцёлу, ад касыцёлу да царквы... Зайчыку гадоў пад трышыццаць, але паводзіці ён сябе, як дзіця, апранаецца ў школьнікі касыцомчык, просіць значкі і цукеркі. Турысты нешта даюць, экспурсаводы злуюць, лаюцца, праганяюць. Зайчык-Папрашайка ўцякае і вяртаецца зноў, каб атрымаць ад якога вясёлага араба прэзерватывы.

Раней па турыстычных маршрутах сноўдалі зграй дзяціны, раней жуіка была экзотыкаю, а замежная манэтка — вяршыняю мары. Час зьмяніўся. Каго зьдзівіць жавальная гумка? Дзяціны павырастала ѹ паддышынала свае шапкі з тымі гумкамі. Толькі Зайчык-Папрашайка застаецца верны абрааману шляху. Бяжыць-бяжыць, скача, уцякае, даганяе з працягнутай да турыста лапкаю, шукае сваё прывіднае шчасце, сваё маленства, якое ніколі ня скончыцца. Так што я памыліўся, называўшы Папрашайку матыльком аднадзённым, ён вечны, як міт.

Мы з табою, нармальныя, шэрыя, упарадкаваныя, сыдзем у нішто, а яны, вар'яты, застануцца ствараць непаўторны твар Менску.

13.01.2001

Пабачыла съвет кніга

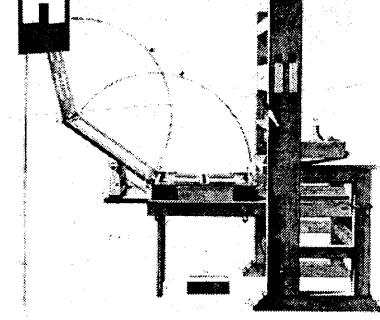
БЫЦЬ АРЛОВУ
СЯРЭДНЕЭУРАПЕЙЦАМ
Сучаснае польскае мысленіе

Быць
(або ня быць)
сярэдненеўрапейцам
Сучаснае польскае
мысленіе

500 старонак добрага друку,
поўнакаляровая вокладка.
Пытайцеся ў кнігарні
"Акадэмкіт", а таксама ў БНФ і
ТБМ. Па даведкі звязтарца на
тэлефон 257 48 69.

Энцыклапедыкс/ARCHE

Новыя кнігі, дасланыя ў рэдакцыю

Зямля Наваградзкая / Ziemia Nowogrodzka: Гіст.-літ. часопіс №0, 2001 г. — Наваградак, 2001. — 40 с.: іл. — Наклад 100 ас.

Спробы нумар новага выдання, прысьвечанага гісторыі і культуры Наваградчыны. Выходзіць дзівумя мовамі — беларускую і польскую. Ілюстрацыі каляровыя, папера глянцевая. Выдаецца часопіс два разы на год таварыствам філаматай "Прамень".

Календар знамінальных і памятных дат па Магілёўскай вобл. на 2001 г./ Магілёўская абласная бібліятэка імя Леніна, Аддзел краязнаўчай літаратуры. — Магілёў, 2001. — 92 с. — Наклад 30 ас.

Падаючыя біографіі славутых людзей, народжаных на Магілёўшчыне, чые юбілеі прыпадаюць на 2001 г.

Географія Гомельской обл./ Под ред. Г. Каропа, В. Пашук. — Гомель: Гомельскі дзярж. ун-т імя Ф. Скарыны, 2000. — 286 с. — Наклад 100 ас.

У кнізе падаецца фізычнае і эканамічна-географічнае апісанье прыродных і сацыяльных комплексаў Гомельшчыны. У прадмове аўтары настальгуюць па саўецкай мініушчыне ды захапляюцца "славінафільскімі" ідзяями.

Кантакты й дыялягі: Інфарм.-аналіт. і культуралаг. бюлетэнь №2-3 (62-63), 2001. — Менск, 2001. — 64 с.: іл. — Наклад 299 ас.

Сярод цікавых публікацый нумару: "Далькім — эталённы комплексны політнічны помнік археалёгіі I-XIII стст." і "Беларуская праская эміграцыя і Украінскі падагагічны інстытут імя М. Драганава".

Куфэрак Віленшчыны: Гіст.-краязн. і літ.-маст. часопіс Віленскага краю. № 1 (3), 2001 г. — Маладэчна, 2001. — 192 с.: іл. — Наклад 299 ас.

Нумар прысьвечаны роду Шутовіч, з якога паходзіць Інка Шутовіч, у часе другое ўсясьветнае вайны — дырэктар Беларускага музею Івана Луцкевіча ў Вільні.

Л. Рублеўская. Рыцарская хроніка. В. Шніп. Воўчы вецер. — Маладэчна, 2001. — Наклад 299 ас.

Кніга выдадзеная ў сэрвісе часопісу "Куфэрак Віленшчыны".

Беларускі мастакі ў замежжы: Памяткі альбом пра 25 гадавых выставак беларускага мастацтва ў народных вырабаў у Беларускім грамадzkім цэнтры ў Саут-Рывэрз (1973—1997 г.) — Bridgewater, NJ — Somerset, NJ — 2001.

Т. Карабовіч. Вібрані поезій. — Бела-сток, 2001. — 321 с. ISBN 83-88097-25-3

Падрыхтаваў Віктар Мухін

ARCHE
СКАРЫНА
НАЛІТЫКА ЭСЭСТЫКА КРЫТЫКА РАСШНІК

Выйшаў новы нумар аналітычна-крытычнага агляду часопісу "ARCHE". Сёлета ў "Скарыну" — 104 старонкі, а ня 80, як летась.

У нумары:

- Юрась Лайрык рэцэнзуе кнігу Алены Яскевіч "Абраныне вечнасці". Мінулая рэцэнзія сп. Лайрыка (на кнігу "Беларускія рэлігійныя дзеячы" Ю. Гарбінскага) выклікала палеміку ў друку. Гэтая — яшчэ вастрэйшая.
- Валерка Булгакаў аналізуе ідэалёгію лукашызму. Грунт для аналізу — рупар рэжыму, часопіс "Беларуская Думка".
- Новае эсэ Вінцэся Мудрова "Пошукі радзімы".
- З гэтага нумару "Скарына" пачынае штонумар друкаваць вершы. У нумары — "Юрлівія санэты" Юрасія Пациопы.
- Аналітыка Зыбігнева Бжазінскага аб перспектывах эўрапейска-амэрыканскіх стасунку.
- Эсэ Карла Шлёгеля пра Бэрлін, Дэна Якабсану пра Літву і Юр'я Андрушовіча пра Галіччыну.

Пытайцеся ў кнігарнях "Белкнігі", кіёсках "Белсауздруку", у распавісюднікаў на сядзібах БНФ, ТБМ, на кірмашы ў ДК Трактарнага заводу і ў "казе" "Менск".

Сабачыя гісторы

Віктар Шніп

Адзін сабака пераапрануўся ў сантэхніка. Прыйшоў да Граждана: "Вам трэба памяць санвузел..." А Граждан не зразумеў, чаго ад яго хоча сабака, і сказаў: "Савецкі Саюз развалілі, а цяпер і вузел вам не падаеца... Ня пройдзе такі фокус", — і, схапіўшы сякеру, выгнаў сабаку з камуналкі.

Адзін сабака пераапрануўся ў шафёра і выйшаў на вуліцу. Падбег Граждан і прапанаваў: "Даю ста доляраў! Пракаціце мяне з Манькай да станцыі мятра плошча Леніна..."

Адзін сабака пераапрануўся ў Граждана і выйшаў на вуліцу пагуляць. І бачыць — Граждан ідзе і кланіцца пераапранутаму сабаку. Сабака адразу пацікаўся: "А чаму ты міе кланішася?" "А каб ты мяне не забіў!" — адказаў Граждан.

Адзін сабака пераапрануўся ў жаніха і зьеў гарбуз. А Граждан быў пераапрануты ў гром-бабу і, убачыўшы гэта, сказаў: "Не-дурно..."

Адзін сабака зьеў кіляграм памідораў. Ад гэтага яму стала вельмі дрэнна, і ён выклікаў доктара. Прыйшоў доктар, а ўсыед за ім — Граждан з малатком. І сказаў сабака: "У нас няма часу на раскачку. Тым больш, паўтаруся, у нас ёсьць дабротны напрацоўкі. Да ўсяго, да такіх пытаньняў трэба падыходзіць асьцярожна, з усёй сур'ёзнасцю і браць на сябе тое, што зможаш падніць і несыці..."

Адзін сабака зьеў усе прышласы, якія быly нарыхтаваны на выпадак вайны.

Адзін сабака зьеў піянэра. Прыбег Граждан і кажа: "Дзенгі давай! Кірасінку пакупаць буду!"

АД ГРАЖДАНА

Лайдаком Сабаку называць цяжка. Працаўніком — таксама. Сабака — творчая асона.

Калі Сабаку сумна, ён ловіць блох ці фарбу буdkу.

На сцягу адной краіны ёсьць воўк. А на Сабаку, які яго даганяе, як заўсёды, не хапіла месца.

Сабака не любіць прусакоў, бо ведаў: добрую жывёліну на кухні не паселяць.

Дабрачыннасць заўсёды атаясмліваецца ў Сабакі з хлебам. Але энэ з сольлю.

Сабака любіць, каб яго гладзілі. Але ня прасам.

У сувязі Сабака ўздыхае, енчыць і торгае лапамі. І гэтага яму не забароніш.

Калі Сабака спрабуе распавесці пра жыцьцё, ён пачынае брахаць.

Сур'ёзнае выпрабаваныне для Сабакі — вясленне.

Сабака заўсёды нясе цяжар любові да Граждана. Мо за эта яго так часта кідаюць?

Сабака на любіць паху альлаголю, бо ён выклады падышаную агрэсіўнасць Гражданоў.

Сабака хацеў трапіць за мяжу. Але ня ведаў,

дзе яна. Бо тая існавала толькі ў думках Гражданоў.

Сабака любіць дрэннае надвор'е і добрых гаспадароў. Але наяўнасць гэтых двух пунктаў нячаста супадае.

Сабаку рэдка бывае сорамна. А калі бывае, яго гоняць на двор. Таму сораму нікто ня бачыць.

Сэнсам Сабачага жыцьця зьяўляеца служба. У адрозненіні ад дзяржслужбуюца.

Прэзентацыі зъбіваюць Сабаку з панталыку: навошту марнаваць час, калі можна і так павячэраць?

У Сабакі вочы розныя: адно — левае, другое — правое.

Сабачай акадэміяй зьяўляеца жыцьцё. А асьпірантурай — вівары.

Сабака на любіць прадметаў, якія рухаюцца, бо не ўспрымае Ньютона за Граждана.

Маркса Сабака не чытаў, але жыве на горш за асобныя бальшавікоў.

Сабака ня п'е гарэлкі, бо звычайна яго дрэнна запрашаюць гаспадары.

Уласны хвост Сабаку не падабаецца, бо выдае пачуцьці.

Вангор Вушацкі, Маладэчна

Прапанова да музыкаў. Гарадзенская і Менская БМА плянуюць выдаць да 9 лістапада (Сусветнага Дня бацаўбы з разсім) CD «Музыка супраць фашизму і расізму». На кампакце маюць быць як беларускія так і ўзрэгальскія гурты, якія прытрымліваюцца антыфашистычных поглядаў. Беларускіх гуртоў, якія хочуць прынесьці ўдел у гэты кампакт, просім звязацца: 230003, Горадня-3, а/с 62, e-mail: bma_garodnia@tut.by Андрэй Мялешка

Ісус сказаў яму: "Я і драга, і прауда, і жыцьцё. Нікто не приходзе да Аіса, калі на ён з'яўляецца. Міне, ішы. 16: 6

БЕЛАРУСКАЯ ЭВАНГЕЛЬСКАЯ ЦАРКВА

Набажніцтво штодзядзялоў ў Менску і 10-і гадзіне: вул. Любімава 21-56, тэл.: 279-71-31, 270-99-87. Штодзядзялоў ў Асіповічах і 17-і гадзіне: вул. Леніна 40, тэл.: 20-840, штодзядзялоў у Барысаве, вул. Ватуція 38-45, тэл.: 54-908.

Прадаю:

Кнігі — поштай: М.Раманюк "Беларускія народныя крыжы", З.Пазынак "Глэрыя Патрыя", зб. тв. У.Караткевіча ў 8 т. і інші.

Вышлю каталог: 220030 Менск- 30 а/с 195, Янкі: janka_cit@yahoo.com; Тэл.: 258-43-54.

Беларуское відэа ў Гомелі: "Адважнае сэрца", "Ісус", "На чорных лядах", "Абуджанная стапіца", "Рок-каранація" да іншыя. У Плянэрскім скверы (ля цырку) штодзядзяло з 13.00 альбо праз тэлефон 45-11-51 (Гомель) штодня.

Італьянец, 52/181/65, настаўнік, пяшчотны і чулы, бідзяцей, бішкодных звычак, шукае знайомства зь незамужнім жанчынай гадоў 35-38, бідзяцей і бішкодных звычак, каб разам спакойна сустракаць будучыно. Англ./італ. мовы. Ензо Bonzi P.O.Box 33, via Corelli, 44, 48018 Faenza (RA) Italia. e-mail: thuria@libero.it, (тэл.: 97817, Дуброва)

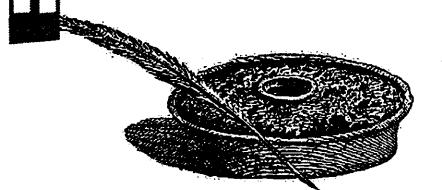
— да 20 словаў (тэкставы модуль) — 113 руб.
— звыш 20 словаў (тэкставы модуль) — 143 руб.
— аформленая абвестка — 71 руб. за кв.см.
— аформленая абвестка — памерам больш за 24 кв.см. з улікам кошту арыгінал-макету — ад 94 руб. за 1 кв.см.

За абвесткі пра сямейныя падзеі — зынікка. Абвесткі палітычнага характару і ад грамадzkіх арганізацый аплачваюцца паводле рэкламных расценак для камэрційных абвестак.

Каб замовіць платную прыватную абвестку, трэба пералічыць грошы праз пошту пераводам на разліковыя раухнук: рэдакцыя газеты «Наша Ніва», р/р 3012213050010, Ленінскага адд. ААТ «Белбізнесбанк» Менску, код 763.

На зваротным баку бланку паштовага пераводу ў сектары «Для пісъмовых паведамленьняў» запісваецца дакладна ў чытэльніна тэкст абвесткі, тэлефон для сувязі і ававязкоўца дадаецца сказ: «За рэкламныя паслугі».

Паштовая скрынка

НАША НІВА
незалежная газета

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

галоўныя рэдактары «Нашай Нівы»:

С.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906-1914),
Янка Купала (1914-1915), А.Луцкевіч (1920),
С.Дубавец (1991-2000).

сакратарка рэдакціі Наста Бакшанская
карэктарка Надзея Бракар

в.а. галоўнага рэдактара Андрэй Дынько

заснавальнік Павал Жук

карэктарка Віялета Кавалёва

намеснік гал.рэдактара Андрэй Скурко

мастакі рэдактара Аляксей Чарняев

выдавец рэдакцыя газеты "Наша Ніва"

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЙ:
220050, Менск, а/с 537
Tel/fax: (017) 213-32-32
E-mail: nn@irex.minsk.by
http://members.nbc.com/nasa_niva/

© НАША НІВА Спясілка на «Нашу Ніву» абавязковая, 6 палос

форматам A2. Друкарыя УП выдавецтва «Беларускі Дом друку». Менск, пр. Скірмунта, 79. Рэдакцыя не насядзеацца за змест

рэкламных публікацый. Кошт свабодны. Пасведчанні аб регистрацыі пэўнічнага выдання № 581 ад 4 ліпеня 1996 г., выдадзенне Дзяржаўным камітэтам па друку Рэспублікі Беларусь.

Юрдычны адрес: г.Менск, пр. Газеты «Ізвестія», д. 8, кв. 173.

Наклад 4627.

Нумар падпісаны ў друк 2.5.2001.

Замова № 2380.

Рэдакцыйны адрес: Менск, Калектарная, 20а/2а

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

біблія

Атрымаю ў падарунак беларускую Біблію. Т.: 273-08-82

вітаны

Віншую сябе зь першым годам у МФ! Хас!

Віншую з 2-годзідзем перамогі ты, хто на гарадзенскім бруку

прымаў прысигу крыўбы на вернасць Нацы. Зынчы трываласці

і спору ў працы. Жыве Беларусь!

Гарадзенцы віншуюць спадара Саранчукова з 21-годзідзем!

Менскі МФ віншуе калегу Саранчукова з Днём народнінай

Усіх працоўных з народам віншуе з 1 траўня (Днём Працы). Антыфашист

Печь да Даша! Мы з вами!

Печь, трymаіся — мы з тобой! Усе твае сябры

Віншую ўсім чальцоў да прыхylнікаў СПА "Край" з 2-годзідзем

да сіл Гарадзенскай перамогі. Зынчы добраі долі моцнай волі.

Прыхylнікі з Салігоршчыны

Зямля

Прадам надзел зямлі 15 сотак у в.Лабады, што за 5 км ад Фаніпу. Т.: 274-86-43

ідэі

Hanulka, ётa malavala 21-ha partret, adhuknisia Alaksiejui! Toj, ётa ѿ vajskovych botach

В. п. сп. Мельнікаў: сагнаны "у работы" Да.Меражкоўскі тэр-раторыя патрэбныя яго гаспадарам. Пірог і сам'я

Жалезнай Ладзі з Барысава! У Шапангаўра не было сапраўдн